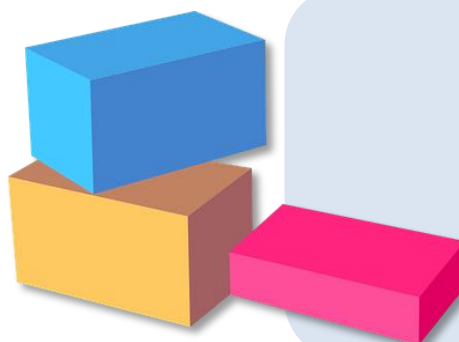

Οδηγός Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση στο Γυμνάσιο

Τεύχος Γ΄

Σενάρια Ανάπτυξης
Διαδικασιών Αξιολόγησης
και Σύνδεσης
Μαθησιακού Προφίλ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κείμενο Εργασίας
ΑΘΗΝΑ 2017

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε το Επιστημονικό Προσωπικό του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής για τη συμβολή του στη δημιουργία των Οδηγών Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση, στο πλαίσιο της Δράσης 1: «Επιμόρφωση για την Εισαγωγή της Περιγραφικής Αξιολόγησης στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση», που συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και εθνικούς πόρους (ΕΣΠΑ 2014-2020) στο πλαίσιο της πράξης «Παρεμβάσεις επιμόρφωσης για την ενίσχυση των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Οι φωτογραφίες που χρησιμοποιήθηκαν στη σύνθεση του εξωφύλλου και εντός του κειμένου δεν αποτελούν πνευματική ή άλλη ιδιοκτησία των μελών της ομάδας εκπόνησης του επιμορφωτικού υλικού ή του φορέα έκδοσης, αλλά προέρχονται από τα διαδικτυακά αποθετήρια ελεύθερου φωτογραφικού υλικού [wikimedia commons](https://commons.wikimedia.org/) και [ricaba](https://www.ricaba.org/) και ουδεμία παραβίαση πνευματικών ή άλλων δικαιωμάτων προκύπτει εν γνώσει των εκδοτών από την χρήση τους εδώ.

Οδηγός Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση στο Γυμνάσιο

Τεύχος Γ΄

Σενάρια Ανάπτυξης
Διαδικασιών Αξιολόγησης
και Σύνδεσης
Μαθησιακού Προφίλ

**Ομάδα Εκπόνησης
Επιμορφωτικού Υλικού**

Μαρία Νίκα, Σύμβουλος Γ' ΙΕΠ (Υπεύθυνη Δράσης)
Ελευθέριος Βεκρής, Σύμβουλος Α' ΙΕΠ
Νικολέττα Γκλιάου-Χριστοδούλου, Σύμβουλος Α' ΥΠΠΕΘ
Αθηνά Δάντη, Ειδική Σύμβουλος ΙΕΠ
Στυλιανός Ιωάννου, Εισηγητής ΙΕΠ
Αναστασία Κότσιρα, Σύμβουλος Γ' ΙΕΠ
Ασπασία Οικονόμου, Σύμβουλος Γ' ΙΕΠ
Ευαγγελία Παπαδημητρίου, Σύμβουλος Γ' ΙΕΠ
Γεωργία Παπασταυρινίδου, Εισηγήτρια ΙΕΠ
Ευστρατία Σοφού, Λέκτορας ΠΤΝ/Παν/μιο Ιωαννίνων
Αθανάσιος Στράντζαλος, Σύμβουλος Β' ΙΕΠ
Βασίλειος Τσάφος, Αν. Καθηγητής ΤΕΑΠΗ/ΕΚΠΑ
Θεοδώρα Τσιαγκάνη, Ειδική Σύμβουλος ΙΕΠ

**Ηλεκτρονική Επεξεργασία
Σελιδοποίηση - Εξώφυλλο**

Δήμητρα Κομνηνού, ΙΕΠ

**Πράξη: «Παρεμβάσεις επιμόρφωσης για την ενίσχυση
των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος»**
**Δράση: «Επιμόρφωση για την Εισαγωγή της Περιγραφικής Αξιολόγησης
στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση»**
**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»**

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Γεράσιμος Κουζέλης

Πρόεδρος του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Επιστημονικός Υπεύθυνος Πράξης

Σπυρίδων Δουκάκης

Ειδικός Σύμβουλος Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Επενδύουμε στον άνθρωπο
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Το παρόν συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και εθνικούς πόρους (ΕΣΠΑ 2014-2020) στο πλαίσιο της πράξης «Παρεμβάσεις επιμόρφωσης για την ενίσχυση των σχολικών δομών του εκπαιδευτικού συστήματος» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»

Γραφείο Βιβλιοθήκης, Αρχείων και Εκδόσεων

Copyright © 2017 Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Υπ.Π.Ε.Θ., Αθήνα

ISBN (SET): 978-618-80089-6-0

ISBN: 978-618-80089-9-1

Πίνακας Περιεχομένων

1ο Σενάριο

Μάθημα: Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου 9

1.1 Σχεδιασμός μαθήματος	9
1.2 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για την αξιολόγηση	10
1.2.1 Παρατήρηση	10
1.2.2 Αυτοαξιολόγηση	10
1.2.3 Ετεροαξιολόγηση	12
1.3 Η συλλογή των αξιολογικών στοιχείων/τεκμηρίων	12
1.4 Η καταγραφή των αξιολογικών στοιχείων, η ερμηνεία τους και η αποτύπωση στην έκθεση προόδου	13

2ο Σενάριο

Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου..... 15

2.1 Σχεδιασμός μαθήματος	15
2.2 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για την αξιολόγηση	17
2.2.1 Φύλλα εργασίας.....	17
2.2.2 Βιντεοσκόπηση ομιλιών.....	19
2.2.3 Παρατήρηση	19
2.3 Η συλλογή των αξιολογικών στοιχείων/τεκμηρίων	19
2.4 Η καταγραφή των αξιολογικών στοιχείων, η ερμηνεία τους και η αποτύπωση στην έκθεση προόδου	20

3ο Σενάριο

Μάθημα: Γεωμετρία 21

3.1 Σχεδιασμός μαθήματος	21
3.1.1 Το πρόβλημα που καλούνται να επιλύσουν οι μαθητές/-ήτριες στην τάξη: ομαδοσυνεργατική διδασκαλία	22
3.1.2 Καταγραφή πιθανών επιλυτικών μεθόδων.....	23
3.2 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση	23
3.2.1 Παρατήρηση	23
3.2.2 Αυτοαξιολόγηση	24
3.2.3 Ετεροαξιολόγηση	26
3.3 Η συλλογή των αξιολογικών στοιχείων/τεκμηρίων	27
3.4 Η καταγραφή των αξιολογικών στοιχείων, η ερμηνεία τους και η αποτύπωση στην έκθεση προόδου	27

4ο Σενάριο

Μάθημα: Ξένη Γλώσσα 29

- 4.1 Σχεδιασμός μαθήματος29
- 4.2 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για την αξιολόγηση31
 - 4.2.1 Αυτοαξιολόγηση 31
 - 4.2.2 Παρατήρηση 32

5ο Σενάριο

Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου 35

- 5.1 Σχεδιασμός μαθήματος35
- 5.2 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για την αξιολόγηση
ως προς τις δεξιότητες του οπτικού γραμματισμού40
 - 5.2.1 Γραπτές δοκιμασίες 40
 - 5.2.2 Αυτοαξιολόγηση 41
 - 5.2.3 Ετεροαξιολόγηση 41
 - 5.2.4 Συζήτηση 42
- 5.3 Η συλλογή των αξιολογικών στοιχείων/τεκμηρίων
και η καταγραφή τους σε εκθέσεις προόδου43

Παράρτημα

- Κριτήρια για την αποκωδικοποίηση οπτικών κειμένων 45

Σενάρια Ανάπτυξης Διαδικασιών Αξιολόγησης και Σύνθεσης Μαθησιακού Προφίλ

Στο συγκεκριμένο τεύχος παρατίθενται σενάρια στα οποία περιγράφονται τα βήματα που ακολουθεί ο/η εκπαιδευτικός από τον σχεδιασμό του μαθήματος έως τη σύνθεση του προφίλ του/της μαθητή/-ήτριας στην έκθεση προόδου: συλλογή, καταγραφή, ερμηνεία, αξιοποίηση και κοινοποίηση των τεκμηρίων/αξιολογικών στοιχείων με στόχο να αξιολογήσει τόσο την εκπαιδευτική διαδικασία όσο και τους μαθητές και τις μαθήτριές του.

1 ο Σενάριο

Μάθημα: Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου

1.1 Σχεδιασμός μαθήματος

Ενότητα: Ελληνική Επανάσταση: Η εξέλιξη της ελληνικής επανάστασης:
έναρξη και εδραίωσή της

Επεξεργασία πηγών και παραγωγή ιστορικής αφήγησης: ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Στόχοι: Οι μαθητές και οι μαθήτριες επιδιώκεται:

- ✓ Να κατανοήσουν το ιστορικό γεγονός της Ελληνικής Επανάστασης στο συγκεκριμένο ιστορικό-πολιτικό πλαίσιο.
- ✓ Να επεξεργαστούν πηγές (εντοπισμός και ταξινόμηση στοιχείων) για να απαντήσουν σε ένα συγκεκριμένο ιστορικό ερώτημα.
- ✓ Να συγκρίνουν τις ιστορικές πηγές που αναφέρονται στο ίδιο ιστορικό γεγονός αλλά και να συνειδητοποιήσουν ότι υπάρχουν διαφορετικές ερμηνείες για την ίδια ιστορική πηγή.
- ✓ Να συνεργαστούν, σεβόμενοι ο ένας την άποψη του άλλου, να συζητήσουν και να καταλήξουν σε ένα κοινό κείμενο.

Οι μαθητές/-ήτριες χωρισμένοι/-ες σε ομάδες επεξεργάζονται πηγές (βλ. ενδεικτικά http://museduc.gr/docs/Istoria/C/LAI_K03_K04.pdf, σελ. 6-7). Οι δραστηριότητες που πρέπει να διεκπεραιώσουν αφορούν: **α)** την επεξεργασία κειμένων σχετικά με τη στάση των Οθωμανών αλλά και των Ελλήνων απέναντι στην επανάσταση, **β)** την καταγραφή αυτής της στάσης με τεκμηρίωση από τις πηγές σε ένα ιστορικό κείμενο, **γ)** την παρουσίασή τους στο σύνολο της τάξης (βλ. σελ. 20-22 στην ίδια ιστοσελίδα).

1.2 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για την αξιολόγηση

1.2.1 Παρατήρηση

Ο/Η εκπαιδευτικός, παρακολουθώντας την εργασία των μαθητών και των μαθητριών στις ομάδες και έχοντας συντονιστικό ρόλο, μπορεί:

- α) να καταγράψει τη λειτουργία των ομάδων αλλά και τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών μέσα σε κάθε ομάδα, με άξονες τη συμβολή κάθε μαθητή/-ήτριας στην επεξεργασία των πηγών, στη συζήτηση και την καταγραφή του κειμένου
- β) να επιλέξει κάποιους/-ες μαθητές/-ήτριες με εστίαση σε κάποιον ή κάποιους τομείς που θέλει να διερευνήσει. Για παράδειγμα, να καταγράψει τη συμμετοχή τους και τη στάση τους απέναντι στους άλλους κατά τη συζήτηση, να διερευνήσει τη συμβολή τους στην καταγραφή του τελικού κειμένου κ.λπ.)
- γ) να διαμορφώσει μια κλείδα παρατήρησης για να ελέγξει τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών.

Ομάδα Α	Μαθητής/ -ήτρια I	Μαθητής/ -ήτρια II	Μαθητής/ -ήτρια III	Μαθητής/ -ήτρια IV
Επεξεργασία πηγής: εντοπισμός και ταξινόμηση στοιχείων				
Συσχέτιση στοιχείων με ιστορικό πλαίσιο				
Συζήτηση: διατύπωση και τεκμηρίωση άποψης – διάλογος και συζήτηση διαφορετικών εκδοχών και ερμηνειών				
Καταγραφή του τελικού κειμένου και αναφορά σε πιθανές διαφορετικές εκδοχές				
Παρουσίαση της εργασίας με τεκμηρίωση και κατανοητό τρόπο				
Συζήτηση για τις όποιες επισημάνσεις στην ολομέλεια				

1.2.2 Αυτοαξιολόγηση

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τους/τις μαθητές/-ήτριες να αυτοαξιολογηθούν με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

- α) με ένα συνεχές κείμενο, στο οποίο θα αναφερθούν στη συμμετοχή τους στο σημερινό μάθημα εστιάζοντας στα δυνατά τους σημεία αλλά και επισημαίνοντας τα σημεία στα οποία δυσκολεύτηκαν,
- β) συμπληρώνοντας ένα φύλλο αυτοαξιολόγησης:

ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΗ/ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ

Όνοματεπώνυμο:	Ημερομηνία:
Σχολείο:	Μάθημα:
Τάξη:	Διδάσκων/-ουσα:

*Απαντώ στο ερωτηματολόγιο με ειλικρίνεια, με τον χαρακτηρισμό που εκφράζει καλύτερα τη γνώμη μου για την κάθε πρόταση: **ΚΑΘΟΛΟΥ-ΛΙΓΟ-ΑΡΚΕΤΑ-ΠΟΛΥ.***

ΕΙΔΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
Μπόρεσα να αναζητήσω στην πηγή στοιχεία με βάση το ερώτημα που είχε τεθεί				
Μπόρεσα να κατηγοριοποιήσω τα στοιχεία και να δώσω απάντηση στο ερώτημα				
Η πηγή με βοήθησε να κατανοήσω τις συνθήκες που επικρατούσαν όταν ξέσπασε η ελληνική επανάσταση				
Διατύπωσα την άποψή μου και επιχειρηματολόγησα για αυτή στη συζήτηση με τους συμμαθητές μου				
Συνέβαλα στην καταγραφή της απάντησης στο ερώτημα				
Συνέβαλα στην παρουσίαση της εργασίας στην τάξη				
Άκουγα με προσοχή τους/τις συμμαθητές/ήτριές μου όταν διατύπωναν τη δική τους άποψη				
ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
Κατανόησα την εργασία που μου δόθηκε				
Απάντησα σε όλα τα ζητούμενα της εργασίας				
Κατάφερα να αξιοποιήσω όλες μου τις γνώσεις				
Είμαι ικανοποιημένος/-η από τον τρόπο που συνεργαστήκαμε				
Η σύνθεση που ως ομάδα δημιουργήσαμε μου άρεσε				
Συνάντησα δυσκολίες στην εργασία αυτή				

- Οι δυσκολίες που συνάντησα στην εργασία μου αφορούν:
 - α)
 -
 - β)
 -
- Αυτό το οποίο πρέπει να κάνω καλύτερα/αυτό για το οποίο πρέπει να προσπαθήσω περισσότερο είναι:
 -
 -

1.2.3 Ετεροαξιολόγηση

Το φύλλο ετεροαξιολόγησης μπορεί να είναι σαν το φύλλο αξιολόγησης και να συμπληρώνεται είτε από τους/τις μαθητές/-ήτριες μέσα στην ίδια ομάδα είτε να αφορά την αξιολόγηση όλης της ομάδας από κάποια από τις άλλες ομάδες.

Στην πρώτη περίπτωση έχει τη μορφή:

Μπόρεσες να...	
Η πηγή σε βοήθησε να...	
Συνάντησες δυσκολίες στα...	

Στη δεύτερη περίπτωση έχει τη μορφή:

Μπορέσατε...	
Το κείμενό σας ήταν...	
Πρέπει να προσπαθήσετε....	

Στη συνέχεια και μετά την ετεροαξιολόγηση, καθένας και καθεμιά ή και κάθε ομάδα θα μπορούσε να συμπληρώσει ένα φύλλο αυτοαξιολόγησης σχετικά κυρίως με κάποια γενικά στοιχεία:

Η εργασία μου/μας ήταν κατανοητή	
Μπόρεσα/-με να απαντήσω/-ουμε στα περισσότερα θέματα που αναφέρονται...	
Χρειάζεται να προσπαθήσω/-ουμε να...	
Η διόρθωση από τον/την συμμαθητή/-ήτριά μου ή από τους/τις συμμαθητές/ήτριές μας με/μας βοήθησε να καταλάβω/-ουμε ότι δεν έχω/-ουμε κατανοήσει... ή ότι πρέπει να βελτιώσω/-ουμε...	

1.3 Η συλλογή των αξιολογικών στοιχείων/τεκμηρίων

Με βάση τις συγκεκριμένες διαδικασίες, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να συγκεντρώσει στοιχεία, που θα του επιτρέψουν να αξιολογήσει τη διαδικασία και τη συμμετοχή του/της μαθητή/-ήτριας σε αυτή αλλά και το αποτέλεσμα της διαδικασίας. Η συλλογή αυτών των στοιχείων θα τον βοηθήσει στην ανατροφοδότηση αφενός του ίδιου, για τις αλλαγές δηλαδή στον σχεδιασμό της διδασκαλίας και στις διδακτικές πρακτικές που υιοθετεί στην τάξη, και αφετέρου στην ανατροφοδότηση του/της ίδιου/-ας του/της μαθητή/-ήτριας, ώστε να συνειδητοποιήσει όσα έχει επιτύχει αλλά και να μπορέσει να εστιάσει στους τομείς που χρειάζονται βελτίωση με στόχο να εντείνει τις προσπάθειές του/της σε αυτούς.

Στη συγκεκριμένη ενότητα με βάση τον σχεδιασμό και τις μεθόδους αξιολόγησης που προτείνεται να αξιοποιηθούν μπορούμε να συλλέξουμε στοιχεία κυρίως για τα ακόλουθα κριτήρια:

- ✓ Ιστορική σκέψη: δεξιότητες διερεύνησης, ερμηνείας γεγονότων του παρελθόντος
- ✓ Επεξεργασία ιστορικών πηγών – τεκμηρίωση
- ✓ Αφήγηση και ερμηνεία ιστορικών γεγονότων σε προφορικό και γραπτό λόγο
- ✓ Συμμετοχή και συνεργασία

και πιο συγκεκριμένα:

Ως προς την ιστορική σκέψη

- ✓ Κατανοεί τις διαφορετικές οπτικές των ιστορικών ερμηνειών για ένα ιστορικό γεγονός
- ✓ Διερευνά συγκεκριμένα ιστορικά ερωτήματα και απαντά βασιζόμενος σε ιστορικές γνώσεις και τεκμήρια
- ✓ Αναγνωρίζει έμπρακτα την αξία της τεκμηρίωσης στη συγκρότηση της ιστορικής γνώσης και ελέγχει ισχυρισμούς και ερμηνείες που θεωρούνται αυταπόδεικτες

Ως προς την επεξεργασία των πηγών

- ✓ Επεξεργάζεται τις πηγές, ώστε να εξαγάγει πληροφορίες απαραίτητες, για να απαντήσει σε συγκεκριμένα ιστορικά ερωτήματα ή να προσεγγίσει κριτικά μια ερμηνεία ιστορικού γεγονότος
- ✓ Διερευνά την αξιοπιστία μιας ιστορικής πηγής (ποιος, πού, πότε, με ποιο σκοπό έχει παραχθεί)
- ✓ Συσχετίζει πηγές, ώστε να κατανοήσει ιστορικά γεγονότα και να προσεγγίσει κριτικά μια ερμηνεία ιστορικού γεγονότος.

Ως προς την αφήγηση και ερμηνεία ιστορικών γεγονότων σε προφορικό και γραπτό λόγο

- ✓ Διατυπώνει με σαφήνεια και τεκμηριωμένα τη διαμορφωμένη ιστορική γνώση
- ✓ Συζητά τα συμπεράσματά του με τους συμμαθητές του.

1.4 Η καταγραφή των αξιολογικών στοιχείων, η ερμηνεία τους και η αποτύπωση στην έκθεση προόδου

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να καταγράψει στοιχεία για όλους/-ες τους/τις μαθητές/-ήτριες σχετικά με τα συγκεκριμένα κριτήρια ή να εστιάζει σε κάποιους/-ες μαθητές/-ήτριες για τους/τις οποίους/-ες με βάση προηγούμενα στοιχεία έχει συνειδητοποιήσει τομείς στους οποίους πρέπει να βελτιωθούν, τους έχει επισημάνει στον/στη μαθητή/-ήτρια και θέλει να διερευνήσει την εξέλιξή τους. Για παράδειγμα, κάποια μαθήτρια αντιμετωπίζει δυσκολίες στον εντοπισμό και στην ταξινόμηση στοιχείων από μια ιστορική πηγή ή κάποιος άλλος στη συνεργασία και στη συζήτηση διαφορετικών ερμηνευτικών εκδοχών. Η εστίαση στα συγκεκριμένα παιδιά θα του επιτρέψουν να διερευνήσει σε ποιο βαθμό αφενός οι δικές του/της διδακτικές επιλογές (επεξεργασία πηγών με φύλλα εργασίας, ανασύνθεση ομάδων...) απέδωσαν αλλά και κατά πόσο οι συγκεκριμένοι/-ες μαθητές/ήτριες βελτιώθηκαν στους συγκεκριμένους τομείς.

Ο/Η εκπαιδευτικός επίσης μπορεί, συλλέγοντας στοιχεία από την παρατήρηση, να καταγράψει τη συνολική λειτουργία κάθε ομάδας αλλά και του τμήματος στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Μπορεί να καταγράφει σημαντικές στιγμές σχετικά με τη λειτουργία κάθε ομάδας αλλά και των μαθητών σε κάθε ομάδα και να προσπαθήσει να ερμηνεύσει τη στάση κάποιων μαθητών/-ητριών με βάση και τα στοιχεία από την αυτοαξιολόγηση.

Για παράδειγμα στο παραπάνω σενάριο μια μαθήτρια, ενώ συμμετέχει στη συζήτηση για τη στάση διαφορετικών κατηγοριών ανθρώπων απέναντι στην ελληνική επανάσταση, δείχνει αμέτοχη στην ομάδα στην καταγραφή του τελικού κειμένου και με βάση το φύλλο αυτοαξιολόγησης συνειδητοποιεί ότι διστάζει να διατυπώσει την δική της ερμηνευτική εκδοχή, γιατί αισθάνεται άβολα στη συγκεκριμένη ομάδα λόγω σύνθεσης αλλά και χαμηλής αυτοεκτίμησης ως προς τη δυνατότητα να τεκμηριώσει την άποψή της με βάση στοιχεία της πηγής. Σημαντικά όλα αυτά τα στοιχεία για τον/την εκπαιδευτικό, όχι μόνο για να συγκροτήσει το προφίλ της μαθήτριας και να αποτυπώσει μια πληρέστερη εικόνα για τον τρόπο που μαθαίνει και τις παραμέτρους που την επηρεάζουν σε αυτή τη διαδικασία, αλλά και να σχεδιάσει τον τρόπο με τον οποίο θα την υποστηρίξει στην προοπτική της βελτίωσής της. Με βάση τα στοιχεία αυτά ο/η εκπαιδευτικός παρέχει ανατροφοδότηση και στη μαθήτρια, καθώς μπορεί να της υποδείξει με μεγαλύτερη σαφήνεια και πληρότητα τα αναγκαία επόμενα βήματα που θα βοηθήσουν στη βελτίωσή της.

Οι καταγραφές μπορούν να αποθηκεύονται στον ατομικό φάκελο του/της κάθε μαθητή/-ήτριας ή στον φάκελο του/της εκπαιδευτικού. Οι πληροφορίες αυτές θα αποτελέσουν τη βάση για τη σύνταξη της έκθεσης προόδου του/της μαθητή/-ήτριας και την ενημέρωση των γονέων σχετικά με τα επιτεύγματά τους, αλλά και τους τομείς στους οποίους πρέπει να βελτιωθούν.

Για παράδειγμα, στην περίπτωση της μαθήτριας στην οποία αναφερθήκαμε ο/η εκπαιδευτικός θα αποτιμήσει με βάση την κλίμακα το επίπεδο των γνώσεων αλλά και των δεξιοτήτων και των στάσεών της. Θα επισημάνει επίσης με βάση τα στοιχεία που έχει συγκεντρώσει α) στα δυνατά της σημεία ότι έχει κατανοήσει τον ρόλο της ιστορικής πηγής στην προσέγγιση και την ερμηνεία του ιστορικού γεγονότος και β) στους τομείς που χρειάζεται βελτίωση ότι πρέπει να εξασκηθεί στην ταξινόμηση των στοιχείων που θα της επιτρέψουν να τεκμηριώσει την άποψή της.

2ο Σενάριο

Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου

Ενότητα 6η: «Παρακολουθώ, ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από διάφορες πηγές» - Προτρεπτικός Λόγος

2.1 Σχεδιασμός μαθήματος

Τίτλος Σεναρίου: «Αχ, αυτή η τηλεόραση!... Καλλιεργώντας τον προφορικό λόγο»*

Στόχοι: Οι μαθητές και οι μαθήτριες επιδιώκεται να:

- ✓ Να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικού γραμματισμού, τόσο σε επίπεδο ενεργητικής ακρόασης όσο και εκφοράς προφορικού λόγου.
- ✓ Να ανακαλύψουν προσωπικούς τρόπους ομιλίας.
- ✓ Να αλλάξουν στάση (επί το θετικότερο) ως προς τις λεκτικές τους συνήθειες.
- ✓ Να συνεργασθούν με τους/τις συμμαθητές/-ήτριές τους εντός και εκτός τάξης.
- ✓ Να αναπτύξουν ομαδοσυνεργατικές δεξιότητες.
- ✓ Να αναπτύξουν μεταγνωστικές δεξιότητες αναστοχαζόμενοι/-ες, με βάση τις εργασίες κάθε ομάδας.

Με το συγκεκριμένο σενάριο υπηρετείται ο σκοπός της αγωγής του προφορικού λόγου, της άσκησης στον διάλογο και της διαμόρφωσης ήθους συνομιλητή. Οι μαθητές/-ήτριες, αφού έρθουν σε επαφή με κείμενα προφορικού και γραπτού λόγου, επιστημονικά, δημοσιογραφικά κ.ά., σχετικά με το θέμα της Τηλεόρασης και των θετικών και αρνητικών πλευρών της ως μέσου μαζικής επικοινωνίας, καλούνται να συζητήσουν και με προσχεδιασμένο προφορικό λόγο να προσεγγίσουν το θέμα.

* Το σενάριο ολοκληρωμένο μπορεί να αναζητηθεί: <http://proteas.greek-language.gr/scenario.html?sid=1170>.

Προτρεπτικός λόγος (τρία δώρα)

1ο δώρο (Προσυγγραφικό στάδιο)

Στο πρώτο δώρο, οι μαθητές/-ήτριες προετοιμάζονται για το θέμα που θα παρουσιάσουν με τη μορφή ομιλίας και με το οποίο θα υποστηρίξουν τη θέση που θα επιλέξουν. Η διάρκεια της ομιλίας κάθε ομάδας είναι αυστηρά από 8 έως 10 λεπτά.

Οι μαθητές/-ήτριες χωρίζονται σε ομάδες και επιλέγουν στην τύχη κάποιο θέμα. Η επιλογή του θέματος μπορεί να γίνει μέσω κλήρωσης. Ο/Η εκπαιδευτικός έχει γράψει σε κάρτες τις γενικές θεματικές κατηγορίες (π.χ. τηλεόραση και αθλητισμός, τηλεόραση και εκπαίδευση, τηλεόραση και ελεύθερος χρόνος, τηλεόραση και παιδί/έφηβος, τηλεόραση και βία, τηλεόραση και ενημέρωση κ.λπ.). Η κάθε ομάδα επιλέγει στην τύχη μία από τις κάρτες και το θέμα με το οποίο θα ασχοληθεί.

Το επόμενο βήμα είναι η συλλογή και επεξεργασία του υλικού. Η κάθε ομάδα αναζητεί σε σώματα κειμένων και μέσω μηχανών αναζήτησης υλικό σχετικό με το θέμα. Σε φύλλο εργασίας που δίνεται σε κάθε ομάδα καταγράφουν το λήμμα του κάθε κειμένου που επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν, την ηλεκτρονική διεύθυνση και σημειώνουν τις βασικές πληροφορίες που επιλέγουν να αξιοποιήσουν (Φύλλο εργασίας 1).

2ο δώρο (Συγγραφικό στάδιο)

Στο δεύτερο δώρο η κάθε ομάδα αρχίζει να σχεδιάζει το περιεχόμενο και την οργάνωση της ομιλίας. Ποια θέση θα υποστηρίξει και πώς θα οργανώσει τα κύρια μέρη της ομιλίας (εισαγωγή, κυρίως θέμα και επίλογος), το ύφος της ομιλίας (επίσημο, άμεσο, χυμώδες, καταγγελτικό κ.λπ.).

Σ' αυτή τη φάση, δίνονται σε κάθε ομάδα κάποιες βασικές οδηγίες για την οργάνωση του κειμένου (Φύλλο εργασίας 2). Επίσης, αν δε γνωρίζει ήδη τα κριτήρια αξιολόγησης, καλό είναι να τα έχει υπόψη της, πριν προχωρήσει στο συγγραφικό στάδιο που πρέπει να ολοκληρωθεί (Φύλλο εργασίας 3).

3ο δώρο Παρουσίαση των προσχεδιασμένων λόγων (Μετασυγγραφικό στάδιο)

Οι ομάδες των μαθητών/-τριών παρουσιάζουν διά του/της εκπροσώπου τους την ομιλία που έχουν προετοιμάσει. Οι υπόλοιπες ομάδες παρακολουθούν και στο τέλος της παρουσίασης διατυπώνουν ερωτήσεις. Μετά την ολοκλήρωση των ερωτήσεων, δίνεται ένα πεντάλεπτο για να αξιολογήσουν οι υπόλοιπες ομάδες την παρουσίαση της κάθε ομάδας. Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία της παρουσίασης των ομιλιών, ακολουθεί η συζήτηση και ο αναστοχασμός των μαθητών/-τριών για τις ομιλίες που παρουσιάστηκαν.

2.2 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για την αξιολόγηση

2.2.1 Φύλλα εργασίας

Φύλλο εργασίας 1

Δελτίο Πληροφοριών

- Όνομα συγγραφέα:
- Τίτλος:
- Κειμενικό είδος:
- Ηλεκτρονική διεύθυνση:
- Θέμα:
- Θέση που υποστηρίζει ο συγγραφέας:
.....
- Άλλες σημαντικές πληροφορίες:
.....

Φύλλο εργασίας 2

Σχεδιασμός προφορικού κειμένου

Για τον σχεδιασμό του προτρεπτικού λόγου, πριν ξεκινήσετε να γράψετε, σκεφτείτε τα παρακάτω ερωτήματα-σημεία:

1. Ποιο είναι το θέμα της ομιλίας σας; (π.χ. Τηλεόραση και αθλητισμός)
2. Ποια θέση υποστηρίζετε; (π.χ. Ο αθλητισμός έχει περισσότερο ζημιωθεί παρά ωφεληθεί από την Τηλεόραση.)
3. Ποια είναι τα επιχειρήματά σας;
4. Προσέξτε στη σύντομη εισαγωγή σας να είναι σαφές το θέμα και η θέση που θα υποστηρίξετε. Στο κυρίως μέρος να παραθέσετε τα επιχειρήματά σας με συνοχή και νοηματική αλληλουχία. Τέλος, στον επίλογο, υπενθυμίστε τα κύρια σημεία της επιχειρηματολογίας σας και κλείστε, προτρέποντας το κοινό να αποδεχθεί τη θέση σας.
5. Προσέξτε σχήματα λόγου που θα επιλέξετε, τη στάση του σώματος, την ένταση της φωνής. Λάβετε υπόψη σας την επικοινωνιακή κατάσταση. Μιλάτε ως ίσοι προς ίσους. Στόχος σας είναι η διαμόρφωση πεποίθησης σχετικά με τη θέση που πιστεύετε και εσείς ότι είναι δίκαιη. Ο τόνος της φωνής σας είναι φιλικός αλλά σοβαρός. Δίνετε προσοχή στις ερωτήσεις των συμμαθητών σας.

Φύλλο εργασίας 3

Όνομα μαθητή/-ήτριας:

Ομάδα:

Τίτλος εργασίας:

Ημερομηνία παρουσίασης:

	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ				ΒΑΘΜΟΙ
	1-2	3-4	5-6	7-8	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ-ΔΟΜΗ	Το ακροατήριο δεν κατανοεί την παρουσίαση, διότι δεν υπάρχει λογική ακολουθία πληροφοριών	Το ακροατήριο δυσκολεύεται να κατανοήσει την παρουσίαση, διότι υπάρχουν λογικά κενά	Ο μαθητής/η μαθήτρια παρουσιάζει τις πληροφορίες με λογική ακολουθία και συνοχή, ώστε να τις παρακολουθεί το ακροατήριο απρόσκοπτα	Ο μαθητής/η μαθήτρια παρουσιάζει τις πληροφορίες με λογική ακολουθία, συνοχή και ενδιαφέρουσα δομή, ώστε να τις παρακολουθεί το ακροατήριο απρόσκοπτα και με ενδιαφέρον	_____
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ	Ο μαθητής/η μαθήτρια δεν έχει κατανοήσει τις πληροφορίες του θέματος του και δεν μπορεί να απαντήσει στις σχετικές με το θέμα του ερωτήσεις	Ο μαθητής/η μαθήτρια έχει κατανοήσει μερικώς τις πληροφορίες του θέματος του και μπορεί να απαντήσει μόνο σε στοιχειώδεις ερωτήσεις	Ο μαθητής/η μαθήτρια γνωρίζει το πληροφοριακό υλικό του αλλά δεν επεξηγεί επαρκώς τις πληροφορίες στο ακροατήριο	Ο μαθητής/η μαθήτρια παρουσιάζει με πληρότητα το πληροφοριακό υλικό με επαρκώς για το ακροατήριο επεξηγήσεις και αναλύσεις	_____
ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ	Ο μαθητής/η μαθήτρια δεν χρησιμοποιεί καθόλου εποπτικά μέσα	Ο μαθητής/η μαθήτρια χρησιμοποιεί περιστασιακά τα εποπτικά μέσα, που υποστηρίζουν μερικώς το κείμενο και την παρουσίασή του	Ο μαθητής/η μαθήτρια χρησιμοποιεί εποπτικά μέσα που έχουν σχέση με το κείμενο και την παρουσίαση	Ο μαθητής/η μαθήτρια χρησιμοποιεί τα κατάλληλα εποπτικά μέσα για να ενισχύσει το κείμενό του και την παρουσίασή του	_____
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΣΥΝΤΑΞΗ	Ο μαθητής/η μαθήτρια κατά την παρουσίασή του κάνει αρκετά γραμματικά και/ή συντακτικά λάθη	Ο μαθητής/η μαθήτρια κατά την παρουσίασή του κάνει λίγα γραμματικά και/ή συντακτικά λάθη	Ο μαθητής/η μαθήτρια κατά την παρουσίασή του κάνει ελάχιστα γραμματικά και/ή συντακτικά λάθη	Ο μαθητής/η μαθήτρια κατά την παρουσίασή του δεν έκανε κανένα γραμματικό ή συντακτικό λάθος	_____
ΤΡΟΠΟΣ ΟΜΙΛΙΑΣ	Ο μαθητής/η μαθήτρια δεν μιλά καθαρά, δεν προφέρει σωστά τους όρους και μιλά πολύ σιγά, ώστε δεν ακούγεται σε όλο το ακροατήριο	Ο μαθητής/η μαθήτρια δεν προφέρει σωστά τους όρους και κάποιιοι από το ακροατήριο δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν την παρουσίαση	Ο μαθητής/η μαθήτρια μιλά καθαρά και σε σωστή ένταση και προφέρει τους περισσότερους όρους σωστά. Έχει καλή βλεμματική επικοινωνία και άνετη κίνηση	Ο μαθητής/η μαθήτρια μιλά καθαρά, με σωστή ένταση και ακριβή απόδοση των όρων που χρησιμοποιεί. Έχει πολύ καλή βλεμματική επικοινωνία και πολύ άνετη κίνηση	_____
				ΣΥΝΟΛΟ:	_____

Βάσει δραστηριότητας εργαστηρίου στο πλαίσιο της ημερίδας: «Τα βιβλία μάς φέρνουν κοντά... διαβάζοντας στην τάξη για και με παιδιά πρόσφυγες» με εισηγήτρια την κα Ντόρα Τσιαγκάνη.

2.2.2 Βιντεοσκόπηση ομιλιών

Ο/Η εκπαιδευτικός, μετά την ετεροαξιολόγηση με το βιντεοσκοπημένο υλικό, κάνει τις επισημάνσεις που εκείνος/-η κρίνει απαραίτητες με σκοπό τη βελτίωση των μαθητών/-τριών στον προφορικό λόγο.

2.2.3 Παρατήρηση

Ο/Η εκπαιδευτικός, παρακολουθώντας την εργασία των μαθητών και των μαθητριών στις ομάδες και έχοντας συντονιστικό ρόλο, μπορεί:

- α) να καταγράψει τον τρόπο με τον οποίο επεξεργάστηκαν οι μαθητές/-ήτριες κάθε ομάδα τα κείμενα που διάβασαν και αξιοποίησαν για την εργασία τους,
- β) να καταγράψει τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των κειμένων που εκφωνήθηκαν και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της παρουσίασης.

2.3 Η συλλογή των αξιολογικών στοιχείων/τεκμηρίων

Με βάση τις συγκεκριμένες διαδικασίες ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να συγκεντρώσει στοιχεία που θα επιτρέψουν την αξιολόγηση της διαδικασίας και τη συμμετοχή κάθε μαθητή και μαθήτριας σε αυτή, αλλά και το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας.

Η συλλογή αυτών των στοιχείων θα βοηθήσει τον/την εκπαιδευτικό στο σχεδιασμό της διδασκαλίας του, στην επιλογή συγκεκριμένων διδακτικών πρακτικών μέσα στην τάξη καθώς και στην ανατροφοδότηση των μαθητών/-τριών, ώστε να μπορέσουν και οι ίδιοι/-ες να αποτιμήσουν τις προσπάθειες τους. Στη συγκεκριμένη ενότητα με βάση τον σχεδιασμό και τις μεθόδους αξιολόγησης που προτείνεται να αξιοποιηθούν μπορούμε να συλλέξουμε στοιχεία κυρίως για τα ακόλουθα κριτήρια όσον αφορά στην Κατανόηση και Παραγωγή Προφορικού Λόγου:

- ✓ Να κατανοούν συγκεκριμένες πληροφορίες και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται σε καθημερινές συνθήκες διαπροσωπικής επικοινωνίας, λαμβάνοντας υπόψη το επικοινωνιακό πλαίσιο.
- ✓ Να ταξινομούν αυτές τις πληροφορίες, οι οποίες είναι διατυπωμένες σε απλές προτασιακές δομές.
- ✓ Να απαντούν και να θέτουν απλά ερωτήματα, τα οποία αφορούν σε καθημερινές επικοινωνιακές καταστάσεις.
- ✓ Να αναδιατυπώνουν φράσεις ή εκφράσεις και να περιγράφουν αντικείμενα ή/και πρόσωπα με λεξιλόγιο υψηλής συχνότητας, αξιοποιώντας και τα παραγλωσσικά στοιχεία (π.χ. φράσεις ή επιρρήματα που δηλώνουν τον τόνο ή την ένταση της φωνής).

2.4 Η καταγραφή των αξιολογικών στοιχείων, η ερμηνεία τους και η αποτύπωση στην έκθεση προόδου

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να καταγράψει στοιχεία για όλους τους μαθητές σχετικά με τα συγκεκριμένα κριτήρια ή να εστιάζει σε συγκεκριμένες ομάδες εργασίας παρακολουθώντας τις δραστηριότητες τους στο πλαίσιο ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Έτσι θα μπορέσει συλλέγοντας επιμέρους δεδομένα (και με τη συνδρομή και των φύλλων αξιολόγησης) να τα χρησιμοποιήσει στην ερμηνευτική προσέγγιση και στην αποτύπωση του μαθησιακού προφίλ των μαθητών/-τριών.

Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση ανάλογων μαθησιακών δραστηριοτήτων θα συμβάλλει ουσιαστικά τόσο στην ανίχνευση των ατομικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των μαθητών/τριών όσο και στην ίδια την πορεία της μάθησής τους με στόχο την περαιτέρω υποστήριξη της μέσα από την ενθάρρυνση και την ενεργοποίηση των μαθητών/τριών. Οι καταγραφές αυτές μπορούν να αποθηκεύονται στον ατομικό φάκελο του/της κάθε μαθητή/-ήτριας ή στον φάκελο του εκπαιδευτικού. Οι συγκεκριμένες πληροφορίες θα αποτελέσουν τη βάση για τη σύνταξη της έκθεσης προόδου του/της μαθητή/-ήτριας και την ενημέρωση των γονέων σχετικά με τα επιτεύγματά τους αλλά και με τους τομείς στους οποίους θα πρέπει να βελτιωθούν.

3ο Σενάριο

Μάθημα: Γεωμετρία, Κανονικά Πολύγωνα και Εμβαδά

3.1 Σχεδιασμός μαθήματος

Επίκληση γνώσεων, ανάκληση προηγούμενων γνώσεων (εμβαδά, εμβαδά τριγώνων) και «επιλογή κατάλληλης μεθόδου»: ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

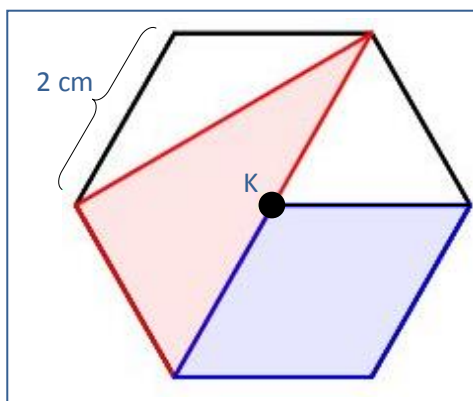
Στόχοι: Να καταστήσουν οι μαθητές/-ήτριες λειτουργικές τις βασικές τους γνώσεις για τα κανονικά πολύγωνα, αποδίδοντας αξία στα ειδικά –βολικά για επεξεργασία σχετικών προβλημάτων– χαρακτηριστικά τους, π.χ. επισημαίνοντας ότι ένα κανονικό πολύγωνο έχει πολλές και πολύ πληροφοριακές συμμετρίες, οπότε:

- ✓ οι συμμετρίες του κανονικού πολυγώνου επιτρέπουν την επικέντρωση σε «βασικά σχήματα της Γεωμετρίας» (τρίγωνα, κατά το ΑΠΣ) και βήμα-βήμα επίλυση με συμπεράσματα από το ειδικό/μερικό στο γενικό/συνολικό, ή
- ✓ οι συμμετρίες του κανονικού πολυγώνου επιτρέπουν την επικέντρωση σε «βασικά σχήματα» και γνωστές μετρήσεις ή υπολογισμούς σε αυτά (κατά το ΑΠΣ) και σταδιακό πέρασμα προς το τελικό αποτέλεσμα μέσω μιας «αλυσίδας υπολογισμών» από τους τυποποιημένους (εμβαδά τριγώνων) προς τη σύνθεσή τους για την επίλυση του προβλήματος..

Να επιλέξουν οι μαθητές/-ήτριες την «καλύτερη» μέθοδο λύσης –με υποκειμενικούς ή/και μεθοδολογικούς όρους– και να υποστηρίξουν το αποτέλεσμα τους ως προς την «ευχέρεια», την εγκυρότητα και την αποτελεσματικότητα:

- ✓ όπως δίνεται το πρόβλημα, υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την επίλυσή του, με δύο τρόπους:
 - Ένα κανονικό πολύγωνο χωρίζεται σε ίσα, άρα ισεμβαδικά, ισοσκελή τρίγωνα με κορυφές στο «κέντρο», οπότε οι επεξεργασίες μας μπορούν να επικεντρωθούν σε αυτά (Μέρος Β', 3.2 Σχολικού Βιβλίου), ή
 - τα προς επεξεργασία τρίγωνα μπορούν να διαμεριστούν σε άλλα, των οποίων πολλά εμβαδά είναι γνωστά και συγκρίσιμα, ενώ τα υπόλοιπα υπολογίζονται εύκολα (Μέρος Β', 1.3 Σχολικού Βιβλίου)!

3.1.1 Το πρόβλημα που καλούνται να επιλύσουν οι μαθητές/-ήτριες στην τάξη: ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Το εξάγωνο του σχήματος που σας χορηγήθηκε είναι κανονικό, με μήκος κάθε πλευράς ίσο με 2cm και K είναι το κέντρο του περιγεγραμμένου κύκλου του.

Εξηγήστε αιτιολογώντας γιατί τα δύο χρωματισμένα εμβαδά είναι ίσα!

Σημείωση 1η: Τα έξι τρίγωνα στα οποία είναι δυνατόν να επιμεριστεί το εξάγωνο είναι, επιπλέον της ισότητας και ισεμβαδικότητάς τους και *ισόπλευρα*, κάτι που διευκολύνει κατά πολύ τις διεργασίες και τους, πιθανούς, υπολογισμούς. Κάτι τέτοιο είναι ευκαίιο, προκειμένου να τροφοδοτηθεί η εμπλοκή και η ενασχόληση των μαθητών/-τριών.

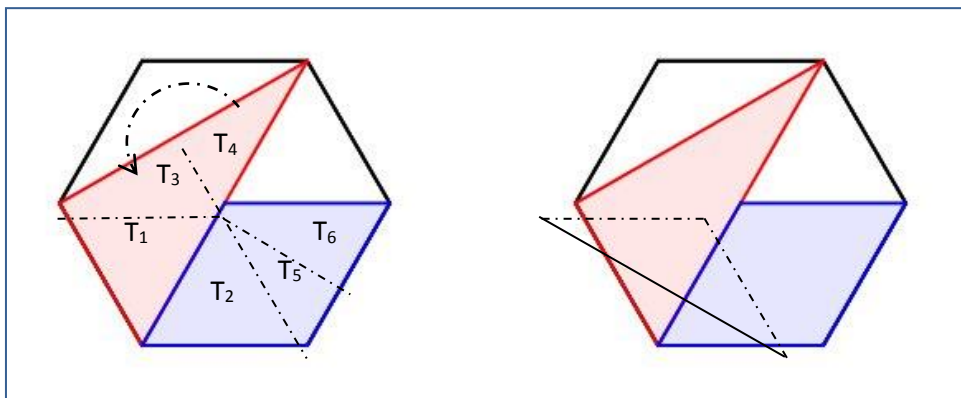
Σημείωση 2η: Η προτεινόμενη δραστηριότητα δεν προϋποθέτει την πλήρη επίλυση του προβλήματος που θέτει το ερώτημα, αλλά παρέχει στοιχεία προς αξιολόγηση και μέσω της καταγραφής και της επίκλησης επί μέρους βημάτων από τους/τις εμπλεκόμενους/-ες μαθητές/-ήτριες.

Οι μαθητές/-ήτριες καλούνται:

- ✓ Να βρουν (αν παραμείνουν σε όσα διδάχθηκαν στην Β' Γυμνασίου):
 - είτε τρόπο να υπολογίσουν τα ζητούμενα εμβαδά,
 - είτε τρόπο να τα συγκρίνουν, διαμερίζοντάς τα κατάλληλα.
 - είτε (ευκαίιο) να δημιουργήσουν και να υποστηρίξουν δικές τους ευρετικές μεθόδους, αν επιλέξουν να εργαστούν εκτός του τυποποιημένου πλαισίου του μαθήματός τους.
- ✓ Να συνεργαστούν, σεβόμενοι ο ένας την άποψη του άλλου, να συζητήσουν και να καταλήξουν σε ένα κοινό κείμενο.
- ✓ Να επισημάνουν ό,τι θεωρούν σημαντικό πάνω στο σχήμα, σχεδιάζοντας και σημειώνοντας [αυτό αποτελεί και υποβοηθητικό στοιχείο για την παρατήρηση διεργασιών και συμπερασμάτων από τον/την διδάσκοντα/-ουσα].

Οι μαθητές/-ήτριες, χωρισμένοι/-ες σε ομάδες, επεξεργάζονται το σχήμα και συζητούν μεθόδους αντιμετώπισής του με διάλογο κι επιχειρηματολογία. Οι δραστηριότητες που πρέπει να διεκπεραιώσουν αφορούν: **α)** την αναγνώριση των στοιχείων του σχήματος, **β)** την επιλογή μεθόδου και **γ)** την διεκπεραίωση των απαραίτητων υπολογισμών ή συγκρίσεων.

3.1.2 Καταγραφή πιθανών επιλυτικών μεθόδων

Για τα τρίγωνα αριστερά ισχύουν: $T_1 \equiv T_2$, από τις ιδιότητες του κανονικού πολυγώνου, ενώ $T_3 \equiv T_4 \equiv T_5 \equiv T_6$ από τις ιδιότητες των ισοσκελών τριγώνων και από την υποδεικνυόμενη μετακίνηση (γεωμετρική) του τριγώνου T_4 . Συνεπώς, τα χρωματισμένα σχήματα συντίθενται από ακριβώς τα ίδια επί μέρους σχήματα, οπότε είναι ισεμβαδικά (Μέρος Β', 1.3 Σχολικού Βιβλίου)!

Για τα τρίγωνα δεξιά: και τα τέσσερα τρίγωνα έχουν ίδιες βάσεις και ίδια ύψη, οπότε τα εμβαδά τους είναι ίσα! Επισημαίνεται ότι, δεδομένου του μήκους της πλευράς, είναι δυνατόν να υπολογιστούν ακριβώς αυτά τα εμβαδά με χρήση του Πυθαγόρειου Θεωρήματος (Μέρος Β', 1.4 Σχολικού Βιβλίου).

Όλες οι πιθανές επιλυτικές διαδικασίες ελέγχονται και ως προς την έκταση και τη συνθετότητά τους.

3.2 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για αξιολόγηση

3.2.1 Παρατήρηση

Ο/Η εκπαιδευτικός, παρακολουθώντας την εργασία των μαθητών και των μαθητριών στις ομάδες και έχοντας συντονιστικό ρόλο, μπορεί:

- α)** να καταγράψει την λειτουργία των ομάδων αλλά και τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών μέσα σε κάθε ομάδα με άξονες την συμβολή κάθε μαθητή/-ήτριας στην επίκληση εννοιών και μεθόδων, στη συζήτηση και την καταγραφή των σχετικών πληροφοριών (όπως επισημαίνεται παραπάνω)
- β)** να επιλέξει κάποιους/-ες μαθητές/-ήτριες με εστίαση σε κάποιον ή κάποιους τομείς που θέλει να διερευνήσει (για παράδειγμα να καταγράψει τη συμμετοχή τους και τη στάση τους απέναντι στους άλλους κατά τη συζήτηση, να διερευνήσει τη συμβολή τους στην αναγνώριση και καταγραφή των τελικών συμπερασμάτων)
- γ)** να διαμορφώσει μια κλείδα παρατήρησης για να ελέγξει τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών, π.χ. όπως παρακάτω:

Ομάδα _._	Μαθητής/ -ήτρια I	Μαθητής/ -ήτρια II	Μαθητής/ -ήτρια III	Μαθητής/ -ήτρια IV
Επεξεργασία σχήματος: εντοπισμός και καταγραφή επί μέρους σχημάτων				
Συσχέτιση σχημάτων με μεθόδους και τύπους (εμβადού, μεγέθους γωνιών)				
Συζήτηση: διατύπωση και τεκμηρίωση άποψης – διάλογος και συζήτηση διαφορετικών εκδοχών και ερμηνειών				
Καταγραφή του τελικού σχήματος και συσχέτισή του με την αντίστοιχη μεθοδολογία επίλυσης				
Παρουσίαση της εργασίας με τεκμηρίωση και κατανοητό τρόπο				
Συζήτηση για τις όποιες επισημάνσεις στην ολομέλεια (ευκαταίο: πολλαπλές λύσεις)				

3.2.2 Αυτοαξιολόγηση

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τους/τις μαθητές/-ήτριες να αυτοαξιολογηθούν με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

- α) με ένα συνεχές κείμενο, στο οποίο θα αναφερθούν στη συμμετοχή τους στο σημερινό μάθημα εστιάζοντας στα δυνατά τους σημεία αλλά και επισημαίνοντας τα σημεία στα οποία δυσκολεύτηκαν,
- β) συμπληρώνοντας ένα φύλλο αυτοαξιολόγησης, με αναφορά σε στοιχεία που αναμένεται να γνωρίζουν *ούτως ή άλλως*, αλλά και – μετά από την έκθεση των λύσεων που έχουν προκύψει και γίνει αποδεκτές από την εργασία στην τάξη – ως προς την προσωπική εκτίμηση σε σχέση με όσα εν τέλει διημείφθησαν στην τάξη, π.χ. όπως πιο κάτω:

ΦΥΛΛΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΗ/ΜΑΘΗΤΡΙΑΣ

Όνοματεπώνυμο:	Ημερομηνία:
Σχολείο:	Μάθημα:
Τάξη:	Διδάσκων/-ουσα:

Απαντώ στο ερωτηματολόγιο με ειλικρίνεια, με τον χαρακτηρισμό που εκφράζει καλύτερα τη γνώμη μου για την κάθε πρόταση: ΚΑΘΟΛΟΥ-ΛΙΓΟ-ΑΡΚΕΤΑ-ΠΟΛΥ.

ΕΙΔΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
Μπόρεσα να επικαλεστώ τους τύπους και τα στοιχεία που αφορούν τα κανονικά εξάγωνα				
Μπόρεσα να αναγνωρίσω επί μέρους στοιχεία και να επικαλεστώ τις γνώσεις μου γι' αυτά				
Μπόρεσα να δώσω απάντηση στο ερώτημα				
Διατύπωσα την άποψή μου και επιχειρηματολόγησα για αυτή στη συζήτηση με τους/τις συμμαθητές/-ήτριές μου				
Συνέβαλα στην καταγραφή της απάντησης στο ερώτημα				
Συνέβαλα στην παρουσίαση της εργασίας στην τάξη				
Άκουγα με προσοχή τους/τις συμμαθητές/ήτριές μου όταν διατύπωναν τη δική τους άποψη				
Η λύση που έδωσα/που δώσαμε ως ομάδα ήταν η πιο ικανοποιητική από όσες προτάθηκαν				
ΓΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΚΑΘΟΛΟΥ	ΛΙΓΟ	ΑΡΚΕΤΑ	ΠΟΛΥ
Κατανόησα την εργασία και το ερώτημα που μου δόθηκε				
Αναγνώρισα τα βήματα που απαντούν στο ερώτημα				
Κατάφερα να αξιοποιήσω όλες μου τις γνώσεις				
Θυμήθηκα ή ανέτρεξα γρήγορα στους σωστούς τύπους και πληροφορίες για το ερώτημα και τα βήματα προς την λύση του				
Είμαι ικανοποιημένος/-η από τον τρόπο που συνεργαστήκαμε				
Η σύνθεση που ως ομάδα δημιουργήσαμε μου άρεσε				
Συνάντησα δυσκολίες στην εργασία αυτή				

- Οι δυσκολίες που συνάντησα στην εργασία μου αφορούν:

α)

.....

β)

.....

- Αυτό το οποίο πρέπει να κάνω καλύτερα/αυτό για το οποίο πρέπει να προσπαθήσω περισσότερο είναι:

.....

.....

3.2.3 Ετεροαξιολόγηση

Το φύλλο ετεροαξιολόγησης μπορεί να είναι σαν το φύλλο αξιολόγησης και να συμπληρώνεται είτε από τους/τις μαθητές/-ήτριες μέσα στην ίδια ομάδα είτε να αφορά την αξιολόγηση όλης της ομάδας από κάποια από τις άλλες ομάδες.

Στην πρώτη περίπτωση έχει τη μορφή:

Μπόρεσες να...
Το σχήμα σε βοήθησε να...
Συνάντησες δυσκολίες στα...

Στη δεύτερη περίπτωση έχει τη μορφή:

Μπορέσατε...
Η λύση σας ήταν...
Πρέπει να προσπαθήσετε....

Στη συνέχεια και μετά την ετεροαξιολόγηση, καθένας και καθεμιά ή και κάθε ομάδα θα μπορούσε να συμπληρώσει ένα φύλλο αυτοαξιολόγησης σχετικά κυρίως με κάποια γενικά στοιχεία:

Η εργασία μου/μας ήταν κατανοητή
Μπόρεσα/-με να απαντήσω/-ουμε στα περισσότερα θέματα που ανέκυψαν από...
Χρειάζεται να προσπαθήσω/-ουμε να...
Η διόρθωση από τον/την συμμαθητή/-ήτριά μου ή από τους/τις συμμαθητές/ήτριές μας με/μας βοήθησε να καταλάβω/-ουμε ότι δεν έχω/-ουμε κατανοήσει... ή ότι πρέπει να βελτιώσω/-ουμε...

3.3 Η συλλογή των αξιολογικών στοιχείων/τεκμηρίων

Με βάση τις συγκεκριμένες διαδικασίες ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να συγκεντρώσει στοιχεία, που θα επιτρέψουν την αξιολόγηση της διαδικασίας και τη συμμετοχή κάθε μαθητή και μαθήτριας σε αυτή, αλλά και το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας.

Επιπλέον, από τις αυτοαξιολογικές και τις ετεροαξιολογικές εκθέσεις προκύπτουν πληροφορίες για το κλίμα εργασίας ή/και κοινωνικότητας/αλληλεγγύης, καθώς και για πιθανές επιλογές αλληλοδιδασκαλίας.

Η συλλογή αυτών των στοιχείων θα βοηθήσει τον/την εκπαιδευτικό για την ανατροφοδότηση:

- ✓ αφενός του ίδιου ή της ίδιας, για τις αλλαγές στον σχεδιασμό της διδασκαλίας και των διδακτικών πρακτικών που υιοθετεί στην τάξη και για τις επιλογές ως προς την διδακτική μεθοδολογία και τις πιθανά αναγκαίες επαναλήψεις
- ✓ αφετέρου, του κάθε μαθητή και της κάθε μαθήτριας, ώστε να συνειδητοποιήσει όσα έχει επιτύχει, αλλά και να μπορέσει να παρωθηθεί να εστιάσει τις προσπάθειές του/της σε συγκεκριμένες δράσεις ώστε να βελτιωθεί.

Στη συγκεκριμένη ενότητα **με βάση τον σχεδιασμό και τις μεθόδους που εκτιμήσαμε πιο πάνω** και προτείνεται να αξιοποιηθούν, με ανατροφοδοτικές ερωτήσεις και διερώτηση, εφόσον οι ομάδες δεν αυτενεργήσουν ως προς αυτό, μπορούμε να συλλέξουμε στοιχεία κυρίως για τα ακόλουθα κριτήρια:

- ✓ Γνώσεις για συγκεκριμένα γεωμετρικά σχήματα: ιδιότητες, στοιχεία
- ✓ Γνώσεις για συγκεκριμένες έννοιες και τύπους: Εμβαδόν γεωμετρικών σχημάτων, προσθετικότητα του εμβαδού, τύποι εμβαδού, «επίκεντρα τρίγωνα» κανονικών πολυγώνων
- ✓ Αναγνώριση και αποτύπωση «σημαντικών» επί μέρους σχημάτων
- ✓ Επίλυση προβλήματος, ειδικά εδώ με βήμα-βήμα επίκληση γνωστών διαδικασιών
- ✓ Επίκληση τυπικών γνώσεων από την Γεωμετρία της Β΄ Γυμνασίου για να επιχειρηματολογήσουν ως προς τις προτάσεις τους (πάγιο αίτημα του ΑΠΣ των Μαθηματικών της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης)
- ✓ Συμμετοχή και συνεργασία

3.4 Η καταγραφή των αξιολογικών στοιχείων, η ερμηνεία τους και η αποτύπωση στην έκθεση προόδου

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να καταγράψει στοιχεία για όλους τους μαθητές σχετικά με τα συγκεκριμένα κριτήρια ή να εστιάζει σε κάποιους μαθητές για τους οποίους –με βάση προηγούμενα στοιχεία– έχει αναγνωρίσει/αποτιμήσει ότι υπάρχουν τομείς που πρέπει να βελτιώσουν, τους έχει επισημάνει στον/στη μαθητή/-ήτρια και θέλει να διερευνήσει την εξέλιξή τους. Ειδικά η παρατήρηση και καταγραφή για στοιχεία από την αυτο- και ετεροαξιολόγηση μπορούν να συμβάλλουν και στην διαμόρφωση μιας μορφής «στοχευμένου και προσωποποιημένου κοινωνιογράμματος» για την αντιμετώπιση και προβλημάτων συμπεριφοράς/κοινωνικότητας.

Σε κάθε μια από τις παραπάνω περιπτώσεις, οι αναφερόμενες μορφές και τύποι καταγραφής αναμένεται να επιτρέψουν και να υποστηρίξουν και τη διερεύνηση από τον/την διδάσκοντα/-ουσα των δικών του/της διδακτικών επιλογών (επεξεργασία και περιεχόμενο των φύλλων εργασίας, ανασύνθεση ομάδων, κ.λπ.), ως προς την απόδοση και την εν γένει αποτελεσματικότητα –σε συνδυασμό και με σχετικές αξιολογικές δραστηριότητες/τεστ– αλλά και ως προς το κατά πόσο οι συγκεκριμένοι/-ες μαθητές/-ήτριες βελτιώθηκαν στους συγκεκριμένους τομείς.

Ο/Η εκπαιδευτικός επίσης μπορεί, συλλέγοντας στοιχεία από την παρατήρηση, να καταγράψει τη συνολική λειτουργία κάθε ομάδας αλλά και του τμήματος στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας. Μπορεί να καταγράφει σημαντικές στιγμές σχετικά με τη λειτουργία κάθε ομάδας αλλά και των μαθητών/-τριών σε κάθε ομάδα και να προσπαθήσει να ερμηνεύσει τη στάση κάποιων με βάση και τα στοιχεία από την αυτοαξιολόγηση.

Για παράδειγμα, στο παραπάνω σενάριο ο/η μαθητής/-ήτρια, ενώ συμμετέχει στη συζήτηση για την αναγνώριση και καταγραφή/σχεδίαση των σημαντικών στοιχείων στο σχήμα, δεν συμμετέχει στη δραστηριότητα της ομάδας στην επίλυση και διατύπωση της απάντησης και –με βάση το φύλλο αυτοαξιολόγησης– συνειδητοποιεί ή εκτιμά ότι διστάζει να διατυπώσει τη δική του/της ερμηνευτική προσέγγιση, γιατί αισθάνεται άβολα στη συγκεκριμένη ομάδα λόγω σύνθεσης αλλά και χαμηλής αυτοεκτίμησης ως προς τη δυνατότητα τεκμηρίωσης άποψης. Κάτι τέτοιο, βέβαια, είναι ευκαίιο να προκύπτει από την σύνθεσή του και με αποτελέσματα άλλων σχετικών δραστηριοτήτων (αποτίμηση δυνατότητας αυτόνομης επίλυσης προβλήματος, βαθμός ικανοποίησης από τις έως τώρα επιδόσεις στα Μαθηματικά κ.λπ.).

Τέτοια στοιχεία είναι σημαντικά για να συγκροτηθεί το προφίλ του/της μαθητή/-ήτριας, για την αποτύπωση μιας πληρέστερης εικόνας για τον τρόπο που μαθαίνει και τις παραμέτρους που τον/την επηρεάζουν, αλλά και για να σχεδιαστεί ο τρόπος με τον οποίο θα υποστηριχθεί στην προοπτική της βελτίωσής του/της.

Οι καταγραφές μπορούν να αποθηκεύονται στον ατομικό φάκελο του/της κάθε μαθητή/-ριας ή στον φάκελο του εκπαιδευτικού. Οι πληροφορίες αυτές θα αποτελέσουν τη βάση για τη σύνταξη της έκθεσης προόδου του/της μαθητή/-ριας και την ενημέρωση των γονέων σχετικά με τα επιτεύγματά τους αλλά και τους τομείς στους οποίους πρέπει να βελτιωθούν.

4ο Σενάριο

Μάθημα: Ξένη Γλώσσα

4.1 Σχεδιασμός μαθήματος

Επίπεδο / Τάξη: Ανάλογα με το επίπεδο του κειμένου ή του αποσπάσματος που θα επιλεγεί

Στόχοι: Οι μαθητές και οι μαθήτριες επιδιώκεται:

- ✓ Να κατανοήσουν το νόημα αυθεντικού λόγου στην ξένη γλώσσα και να εντοπίσουν συγκεκριμένες πληροφορίες.
- ✓ Να ανταλλάσσουν πληροφορίες ή απόψεις με τους συνομιλητές τους.
- ✓ Να απαντούν σε σχετικά ερωτήματα γραπτά και προφορικά.
- ✓ Να αφηγούνται, να περιγράφουν γεγονότα ή καταστάσεις με βάση ορισμένο οπτικό ερέθισμα ή να αφηγούνται μια ιστορία διατυπώνοντας υποθέσεις σχετικά με αυτή.

Οι στόχοι προσαρμόζονται στο επίπεδο γλωσσομάθειας των μαθητών/-τριών, όπως αναφέρονται στο ΕΠΣ-ΞΓ και αποτυπώνονται στα αναλυτικά κριτήρια περιγραφικής αξιολόγησης για τον εκπαιδευτικό (π.χ. ΕΠΙΠΕΔΟ Α2: να κατανοούν το βασικό νόημα σύντομων πληροφοριακών ή περιγραφικών κειμένων που αφορούν σε δραστηριότητες καθημερινής ρουτίνας).

Προετοιμασία:

- ✓ Επιλογή αποσπάσματος από ταινία (οπτικοακουστικό υλικό) ανάλογα με την ηλικία και το επίπεδο της τάξης, το οποίο να παρουσιάζει μια αυτόνομη ιστορία, συμβάν, περιστατικό κ.λπ.
- ✓ Φύλλα εργασίας με ερωτήσεις
- ✓ Φύλλο αξιολόγησης

Διαδικασία στην τάξη:

1. Ο/Η εκπαιδευτικός αναφέρει στους/στις μαθητές/-ήτριες τον τίτλο της ταινίας ή τους δείχνει φωτογραφίες από την ταινία και τους ζητάει να κάνουν υποθέσεις και προβλέψεις σχετικά με το θέμα του αποσπάσματος που πρόκειται να παρακολουθήσουν. Στις μικρότερες τάξεις/επίπεδα, οι απαντήσεις των μαθητών μπορεί να δίνονται στην ελληνική γλώσσα καθώς βασικός στόχος του σταδίου αυτού είναι η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών.
2. Ο/Η εκπαιδευτικός μοιράζει στους μαθητές/-ήτριες (ατομικά ή σε ζευγάρια) τα φύλλα εργασίας που έχει ετοιμάσει, τα οποία περιλαμβάνουν ερωτήσεις σχετικά με το απόσπασμα που θα παρακολουθήσουν. Οι ερωτήσεις μπορεί να αφορούν τα πρόσωπα που εμπλέκονται στην ταινία, τον τόπο ή τον χρόνο που διεξάγεται η ιστορία, αντικείμενα που υπάρχουν σε αυτή, ή και συναισθήματα για τις μεγαλύτερες τάξεις, με σκοπό τον έλεγχο της κατανόησης αλλά και την εμπέδωση και επανάληψη γνωστού λεξιλογίου.

3. Ο/Η εκπαιδευτικός προβάλλει το απόσπασμα και το διακόπτει πριν ολοκληρωθεί ώστε οι μαθητές/-ήτριες να μη γνωρίζουν την κατάληξη της ιστορίας.
4. Οι μαθητές/-ήτριες παρακολουθούν και στη συνέχεια συμπληρώνουν τις απαντήσεις τους στα φύλλα εργασίας.
5. Γίνεται συζήτηση στην τάξη επί των απαντήσεων των μαθητών/-τριών με σκοπό τον έλεγχο της κατανόησης και παράλληλα διευκρινίζονται σημεία του αποσπάσματος που πιθανά δεν έγιναν κατανοητά.
6. Ο/Η εκπαιδευτικός μαζεύει τα φύλλα εργασίας.
7. Ο/Η εκπαιδευτικός ζητάει από τους/τις μαθητές/-ήτριες σε ομάδες των 3-4 ατόμων να αξιοποιήσουν τη φαντασία τους για να συνεχίσουν την ιστορία, την οποία και θα αποτυπώσουν σε ένα σύντομο κείμενο. Στις μικρότερες τάξεις/επίπεδα, η συνέχεια της ιστορίας μπορεί να αποτυπωθεί με εικόνες (ζωγραφική) και λεζάντες.
8. Ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα παρουσιάζει την εκδοχή της ομάδας, διαβάζοντας το κείμενο ή δείχνοντας και περιγράφοντας τις εικόνες που ζωγράρισαν, ενώ η τάξη μπορεί να τους θέσει σχετικές ερωτήσεις τις οποίες απαντούν τα μέλη της ομάδας.
9. Ο/Η εκπαιδευτικός ρωτά την τάξη ποια εκδοχή τους άρεσε και γιατί.
10. Οι μαθητές/-ήτριες παρακολουθούν το τέλος του αποσπάσματος.
11. Ο/Η εκπαιδευτικός ζητάει από τους/τις μαθητές/-ήτριες να συμπληρώσουν (κατά προτίμηση στην ελληνική γλώσσα) το φύλλο αξιολόγησης που ακολουθεί (ενδεικτικά).

Με βάση τα παραπάνω, ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να συλλέξει δεδομένα σχετικά με την κατανόηση και παραγωγή του γραπτού και προφορικού λόγου, το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών, τη συνεργασία κατά την ομαδική εργασία.

Ενδεικτικά παρατίθενται παρακάτω παραδείγματα σχετικών εργαλείων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη συλλογή δεδομένων.

4.2 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για την αξιολόγηση

4.2.1 Αυτοαξιολόγηση

Αυτό που μου άρεσε περισσότερο στο σημερινό μάθημα είναι

.....

επειδή

Το σημαντικότερο που έμαθα σήμερα είναι

.....

Στο σημερινό μάθημα μπόρεσα να

.....

Σήμερα μου φάνηκε δύσκολο

.....

Την επόμενη φορά θα ήθελα να καταφέρω να

.....

Αυτό που μου άρεσε περισσότερο στο σημερινό μάθημα είναι

.....

Γράφω 5 λέξεις που χαρακτηρίζουν το σημερινό μάθημα:

.....

Τι μπορώ να χρησιμοποιήσω από το σημερινό μάθημα:

.....

Νομίζω ότι χρειάζομαι βοήθεια

Αυτό που μου αρέσει περισσότερο όταν συνεργάζομαι με τους/τις συμμαθητές/ήτριές μου στην ομάδα μου είναι.....

Αυτό που με δυσκολεύει όταν δουλεύουμε σε ομάδες είναι

4.2.2 Παρατήρηση

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

(Παράδειγμα 1)

Ημερομηνία:
Τμήμα:
Μάθημα/Ενότητα:

Ο/Η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί το φύλλο για να καταγράψει γενικές παρατηρήσεις στα επιλεγμένα σημεία εστίασης

Όνομα μαθητή/-ήτριας	Κατανόηση προφορικού λόγου	Παραγωγή προφορικού λόγου	Συνεργασία στην ομάδα	Ανάληψη πρωτοβουλίας	Άλλο - Σχόλια
	✓	! προσοχή στη χρήση των χρόνων	✓	—	
	! δυσκολεύεται ! περιορισμένο λεξιλόγιο	—	✓	! χρειάζεται ενίσχυση της αυτοπεποίθησης	εξαιρετικές ζωγραφιές στην παρουσίαση
	Excellent !!	Excellent !!	- να είναι πιο ανεκτικός - δεν δέχεται εύκολα τις προτάσεις των άλλων	Leader !!	

ΦΥΛΛΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

(Παράδειγμα 2)

Ημερομηνία:
Τμήμα:
Μάθημα/Ενότητα:
Αξιολόγηση: Παραγωγής προφορικού λόγου

Ο/Η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί τη διαβαθμισμένη κλίμακα αξιολόγησης προφορικού λόγου και το αντίστοιχο φύλλο αξιολόγησης με σκοπό την εστιασμένη αξιολόγηση της δεξιότητας παραγωγής προφορικού λόγου

ΚΛΙΜΑΚΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ Α *

	1	2	3
Προφορά και τονισμός	<ul style="list-style-type: none">▪ Όχι καθαρή άρθρωση▪ Η προφορά και ο τονισμός δυσκολεύουν την κατανόηση του λόγου	<ul style="list-style-type: none">▪ Καθαρή γενικά άρθρωση με αρκετά λάθη στην προφορά▪ Εμφανής η επίδραση της ελληνικής στον τονισμό▪ Όχι επαρκής χρήση των φωνολογικών χαρακτηριστικών της ξένης γλώσσας	<ul style="list-style-type: none">▪ Καθαρή άρθρωση με λίγα λάθη στην προφορά▪ Εμφανής η επίδραση της ελληνικής στον τονισμό αλλά ο λόγος είναι κατανοητός
Χρήση λεξιλογίου	<ul style="list-style-type: none">▪ Αποσπασματική χρήση λέξεων▪ Ακατάλληλη χρήση λέξεων	<ul style="list-style-type: none">▪ Χρήση βασικού-περιορισμένου λεξιλογίου και απλών φράσεων, οι οποίες είναι σωστές αλλά όχι πάντα κατάλληλες για το συγκεκριμένο▪ Η επικοινωνία επιτυγχάνεται αλλά όχι πάντα με σαφήνεια	<ul style="list-style-type: none">▪ Χρήση βασικού λεξιλογίου και απλών φράσεων, οι οποίες είναι σωστές και κατάλληλες για το συγκεκριμένο▪ Η επικοινωνία επιτυγχάνεται με σαφήνεια
Χρήση γραμματικής και συντακτικού	<ul style="list-style-type: none">▪ Πολλά γραμματικά και συντακτικά λάθη που δυσχεραίνουν την επικοινωνία	<ul style="list-style-type: none">▪ Χρήση βασικών-περιορισμένων γραμματικών και συντακτικών δομών αλλά όχι πάντα σωστά.▪ Αρκετά βασικά λάθη τα οποία δεν διορθώνονται άμεσα, αλλά η επικοινωνία είναι δυνατή χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.	<ul style="list-style-type: none">▪ Σωστή χρήση απλών κοινών γραμματικών και συντακτικών δομών με λάθη περιστασιακά που κάποιες φορές διορθώνονται.▪ Η επικοινωνία επιτυγχάνεται με σαφήνεια
Ευχέρεια λόγου	<ul style="list-style-type: none">▪ Έλλειψη ευχέρειας▪ Η επικοινωνία είναι δυσχερής	<ul style="list-style-type: none">▪ Λόγος με πολύ σύντομες τυποποιημένες εκφράσεις, με μεγάλα κενά και δυσκολία στην επιλογή λέξεων	<ul style="list-style-type: none">▪ Λόγος κατανοητός με πολύ σύντομες τυποποιημένες εκφράσεις, με κάποια κενά και συχνές διορθώσεις που ωστόσο δεν δυσχεραίνουν την επικοινωνία. Διατηρείται μια απλή ροή λόγου χωρίς μεγάλη προσπάθεια

* Προσαρμογή από το Επιμορφωτικό Υλικό του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας.

Όνομα μαθητή/-ήτριας	Προφορά και τονισμός	Χρήση λεξιλογίου	Γραμματική	Ευχέρεια λόγου

5ο Σενάριο

Μάθημα: Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου

Ενότητα 5η: «Πόλεμος – Ειρήνη»

5.1 Σχεδιασμός μαθήματος

Τίτλος Σεναρίου: «Βλέποντας και... διαβάζοντας». Οι εικόνες ως κείμενα *

Στόχοι: Ένας από τους βασικούς στόχους του μαθήματος και γενικότερα του ΠΣ του Γυμνασίου είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να κατανοούν πολυτροπικά και εικονιστικά κείμενα. Οι μαθητές και μαθήτριες του Γυμνασίου εκτίθενται, χωρίς να ασκούνται απαραίτητα, σε πλήθος κειμένων που συναντούν στα σχολικά τους βιβλία, στις ιστοσελίδες του διαδικτύου, στον έντυπο και ψηφιακό Τύπο, στην τηλεόραση και αλλού. Τα κείμενα αυτά συνδυάζουν περισσότερους από έναν σημειωτικούς τρόπους: γραπτό και προφορικό λόγο, εικόνα, ήχο, γραφήματα, συμβολικές αναπαραστάσεις κ.ά.

Με το συγκεκριμένο σενάριο ο/η εκπαιδευτικός επιχειρεί να διαγνώσει κατά πόσο οι μαθητές και μαθήτριές του κατανοούν ένα οπτικό αφήγημα σε συνδυασμό με ένα ενημερωτικό άρθρο που αναφέρεται στο ίδιο θέμα (αξιολόγηση για τη μάθηση και αξιολόγηση του μαθητή).

Πιο συγκεκριμένα οι μαθητές/-ήτριες καλούνται:

Κατανόηση γραπτού λόγου σε α' επίπεδο

- ✓ να αναγνωρίζουν βασικές λεπτομέρειες του οπτικού αφηγήματος που αφορούν στο περιεχόμενο, τη δομή, στην ακολουθία των εικόνων και στην κατανόηση του γραπτού κώδικα **
- ✓ να αναγνωρίζουν το επικοινωνιακό πλαίσιο των κειμένων (Ποιος δημιούργησε το κείμενο; Σε ποιους απευθύνεται; Ποια κοινωνική πρακτική - κειμενικό είδος επιλέγει; Με ποιο στόχο;)

Κατανόηση γραπτού λόγου σε β' επίπεδο

- ✓ να ερμηνεύουν τα κείμενα
- ✓ να βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ κειμένων ή σημείων των κειμένων
- ✓ να συνδέουν τα κείμενα με δικές του εμπειρίες ή άλλα αναγνώσματα

* Το σκίτσο και το κείμενο προέρχεται από εκπαιδευτικό υλικό του εκπαιδευτικού Αντώνη Κουντούρη που δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο του «Educartoon.gr: η Γελοιογραφία στην εκπαίδευση». [http://www.educartoon.gr/lessons/je-suis-charlie-%C2%AB%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5-%CF%8C%CE%BB%CE%BF%CE%B9-charlie%C2%BB/\[13/08/2017\]](http://www.educartoon.gr/lessons/je-suis-charlie-%C2%AB%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B5-%CF%8C%CE%BB%CE%BF%CE%B9-charlie%C2%BB/[13/08/2017]).

** Για την αποκωδικοποίηση των οπτικών κειμένων παρατίθεται στο παράρτημα μια ενδεικτική τυπολογία κριτηρίων, όπως δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο: http://www.myread.org/monitoring_codes.htm [13.08.2017], καθώς επίσης, επικουρικά, και τα κριτήρια σύμφωνα με τους τέσσερις ρόλους του αναγνώστη (Freebody, P. & A. Luke, 1999, <http://www.readingonline.org/research/lukefreebody.html>).

- ✓ να διατυπώνουν κρίσεις που αφορούν στην πρόθεση του συγγραφέα στα πιθανά νοήματα σημείων του κειμένου
- ✓ να προσεγγίζουν τα κείμενα εντός ιστορικών, κοινωνικών και πολιτιστικών συμφραζομένων
- ✓ να ερμηνεύουν τη σχέση μεταξύ διαφορετικών σημειωτικών πόρων σε ένα πολυτροπικό κείμενο
- ✓ να διακρίνουν τη σχέση γλωσσικών στοιχείων με παραγλωσσικά στοιχεία
- ✓ να διακρίνουν ποιος (ποια κοινωνική ομάδα, ποια άποψη) ευνοείται από το κείμενο ή ποιος αντίθετα μειώνεται και εκφράζει τη δική του άποψη
- ✓ να αμφισβητούν επιλογές του συγγραφέα.

Προαναγνωστική φάση

Στην προαναγνωστική φάση δίνεται το παρακάτω σκίτσο ώστε οι μαθητές/-ήτριες να προβληματιστούν σχετικά με το πρόβλημα της τρομοκρατίας και της βίας. Ο/Η εκπαιδευτικός έχοντας υπόψη τα παραπάνω κριτήρια (βλ. και Παράρτημα) αποτιμά την ικανότητα των μαθητών/-τριών στην αποκωδικοποίηση και ερμηνεία ενός οπτικού αφηγήματος (της γελοιογραφίας).

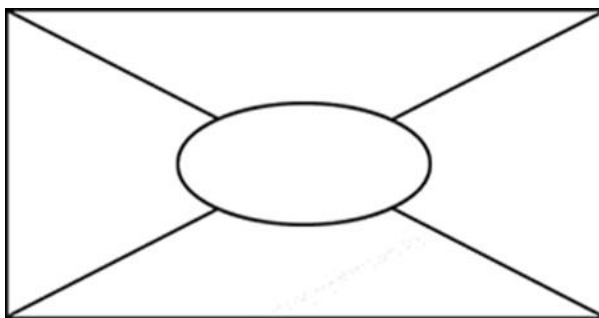
(Είμαι Σαρλί)

Οι μαθητές/-ήτριες χωρισμένοι/-ες σε ομάδες καλούνται ως αναγνώστες/-στριες ενός οπτικού αφηγήματος: α) να αποκωδικοποιήσουν το περιεχόμενο της γελοιογραφίας δίνοντας σημασία στα οπτικά σημεία (Δραστηριότητα 1 - κατανόηση 1ου επιπέδου), β) στη συνέχεια να την ερμηνεύσουν δίνοντας σημασία στους συμβολισμούς (ερώτηση 2 - κατανόηση 2ου επιπέδου), γ) να υποθέσουν την επικοινωνιακή χρήση της (ερώτηση 4 - κατανόηση 1ου επιπέδου).*

* Επικουρικά για τα κριτήρια αποτίμησης της κατανόησης των κειμένων βλ. στο Παράρτημα και το μοντέλο των τεσσάρων αναγνωστικών ρόλων για τις στρατηγικές ανάγνωσης με σκοπό τη κατανόηση. <http://www.myread.org/what.htm>. [13/08/2017].

Φύλλο εργασίας 1

Ο εκπαιδευτικός δίνει σε κάθε ομάδα μια κόλλα χαρτί A3 με την εξής δομή:

Ο/Η κάθε μαθητής/-ήτρια στο δικό του/της τεταρτημόριο γράφει τις δικές του/της απαντήσεις και στο κέντρο όλοι μαζί γράφουν την κοινή τους απάντηση που αποτελεί σύνθεση των απόψεων του καθενός/μιάς.

Οι ερωτήσεις - δραστηριότητες τούς δίνονται σε ένα φύλλο εργασίας ως εξής:

1. Αφηγηθείτε τη μικρή ιστορία του σκίτσου συμπληρώνοντας τα παρακάτω κενά: (Αξιοποιείτε για την απάντησή σας μόνο ό,τι βλέπετε στις εικόνες)

Κάποιος πυροβόλησε ένα μολύβι και κατάφερε να
αλλά το μολύβι και τελικά

2. Τι μπορεί να σημαίνει μια τέτοια ιστορία; (Σε ποια γεγονότα μπορεί να αναφέρεται; Ποιο μπορεί να είναι το μήνυμά της;)

.....
.....
.....

3. Ποια στοιχεία της εικόνας αξιοποιήσατε για να δώσετε την απάντηση στο παραπάνω ερώτημα;

.....
.....
.....

4. Πού μπορεί να συναντήσετε ένα τέτοιο σκίτσο; (Σε ποια έντυπα, σε ποια κείμενα)

.....
.....
.....

Αναγνωστική φάση

Στη φάση αυτή οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να συνδέσουν το περιεχόμενο του σκίτσου με το περιεχόμενο του άρθρου (Κατανόηση 2ου επιπέδου).

Στη συνέχεια δίνεται στους/στις μαθητές/τριες το κείμενο με τη σχετική είδηση:

Επίθεση στα γραφεία του CharlieHebdo – Δώδεκα νεκροί Μακελειό

Σε «κόκκινο συναγερμό» η γαλλική πρωτεύουσα μετά τη δολοφονική επίθεση ενόπλων τζιχαντιστών στα γραφεία της γαλλικής σατιρικής εβδομαδιαίας εφημερίδας *Charlie Hebdo*. Δώδεκα άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους ενώ άλλοι είκοσι τραυματίστηκαν. Από αυτούς οι πέντε βρίσκονται σε κρίσιμη κατάσταση. Για τρομοκρατική επίθεση μίλησε ο Ολάντ, ο οποίος πρόσθεσε ότι η Γαλλία βρίσκεται υπό απειλή γιατί είναι «μια ελεύθερη χώρα». «Πήραμε εκδίκηση για τον Προφήτη!», φώναζαν οι δράστες κατά την επίθεση.

Νεκροί από την επίθεση είναι δέκα δημοσιογράφοι – σκιτσογράφοι και δύο αστυνομικοί, ο ένας εκτελέστηκε εξ επαφής (βίντεο). Μεταξύ των νεκρών είναι οι τέσσερις δημοφιλείς σκιτσογράφοι *Cabu*, *Tignous* και *Wolinski* και *Stephane Charbonnier*, διευθυντής σύνταξης της *Charlie Hebdo*, όπως και ο αρθρογράφος οικονομολόγος, *Bernard Maris*. Σημειώνεται πως ο ένας από τους δύο αστυνομικούς, που σκοτώθηκαν, είχε αναλάβει την προστασία του διευθυντή σύνταξης της εφημερίδας *Stephane Charbonnier*, ο οποίος είχε δεχτεί απειλές τα προηγούμενα χρόνια, μετά το 2012, όταν η εφημερίδα δημοσίευσε ένα σατιρικό σκίτσο με τον Μωάμεθ. «Προτιμώ να πεθάνω όρθιος, παρά να ζω στα γόνατα», είχε πει.

Ο δεύτερος αστυνομικός ήταν ένας 30χρονος, μουσουλμάνος στο θρήσκευμα, ο οποίος έσπευσε στο σημείο όταν άκουσε τους πυροβολισμούς. Δέχτηκε τα πυρά των ενόπλων και έπεσε αιμόφυρτος στο έδαφος. Στη συνέχεια όπως φαίνεται, και στο βίντεο, ένας εκ των δράστών τον πυροβολεί εξ επαφής δίνοντάς του τη χαριστική βολή.

Το χρονικό της επίθεσης

Σύμφωνα με τις τελευταίες πληροφορίες οι δράστες της επίθεσης ήταν τρεις. Φορούσαν μαύρες κουκούλες και εισέβαλαν γύρω στις 11:30 το πρωί στα γραφεία του περιοδικού και άρχισαν να γαζώνουν με καλάσνικοφ τους παριστάμενους, κυρίως εργαζόμενους.

Σύμφωνα με πληροφορίες της *Figaro*, οι ένοπλοι άνοιξαν πυρ στην είσοδο των γραφείων και δεν ανέβηκαν στους ορόφους. Όπως γράφει η *Parisien*, η επίθεση φαίνεται ότι ήταν καλά προετοιμασμένη, αφού έγινε ώρα που ήταν παρόντες όλοι οι δημοσιογράφοι και οι δράστες φέρεται να φώναζαν τα θύματα με τα ονόματά τους προτού τους εκτελέσουν. Κάποιοι από τους εργαζόμενους ανέβηκαν στην ταράτσα προκειμένου να γλιτώσουν. Οι δράστες διέφυγαν με αυτοκίνητο, το οποίο εγκατέλειψαν στο βόρειο Παρίσι και στη συνέχεια έκλεψαν ένα δεύτερο.

Το *Charlie Hebdo* έχει δημοσιεύσει στο παρελθόν σατιρικά καρτούν με τον Μωάμεθ κάτι που ξεσήκωσε αντιδράσεις στον μουσουλμανικό κόσμο. Το 2011 είχε πραγματοποιηθεί στα γραφεία του περιοδικού βομβιστική επίθεση. Το τελευταίο tweet του περιοδικού ήταν ένα σκίτσο του αρχηγού του Ισλαμικού Κράτους Αμπού Μπακρ αλ-Μπαγκντάντι.

Αφού διαβάσουν την είδηση οι μαθητές/τριες καλούνται να απαντήσουν στις παρακάτω δραστηριότητες:

5. Ποιες από τις εικόνες του σκιτσογράφου αντιστοιχούν στα πραγματικά γεγονότα και ποιες αποτελούν σχόλια – απόψεις του; Παρουσιάστε με λίγα λόγια το περιεχόμενό τους.

α) Με λίγα λόγια την είδηση:

.....
.....
.....

β) Με λίγα λόγια το σχόλιο του σκιτσογράφου:

.....
.....
.....

γ) Ερμηνεύστε το νόημα της εικόνας σε σχέση με το κείμενο:

.....
.....
.....

δ) Ποιες είναι οι διαφορές από την αρχική σας ερμηνεία;

.....
.....
.....

Μετα-αναγνωστική φάση

Στη φάση αυτή καλούνται οι μαθητές και οι μαθήτριες να «αμφισβητήσουν» μετασχηματίζοντας την εικόνα, αποδίδοντας με αυτό τον τρόπο δικές τους σκέψεις-συναισθήματα (ερώτηση 6 - κατανόηση 2ου επιπέδου). Οι απόψεις των μαθητών/-τριών σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο αποτελούν θέμα συζήτησης μέσα στην τάξη.

6. Θα θέλατε να αλλάξετε κάτι στο σκίτσο και γιατί;

.....
.....
.....

7. Φτιάξτε το δικό σας σκίτσο με το ίδιο γλωσσικό κείμενο: «Είμαι Σαρλί».

5.2 Μέθοδοι συλλογής στοιχείων για την αξιολόγηση ως προς τις δεξιότητες του οπτικού γραμματισμού

5.2.1 Γραπτές δοκιμασίες

Ο/Η εκπαιδευτικός, παρακολουθώντας την εργασία των μαθητών και των μαθητριών στις ομάδες και αξιοποιώντας τα φύλλα εργασίας, μπορεί:

- ✓ να καταγράψει τη λειτουργία των ομάδων αλλά και τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών μέσα σε κάθε ομάδα, με άξονες τη συμβολή κάθε μαθητή/-ήτριας στην επεξεργασία των κειμένων προς κατανόηση και τη σύνθεση των κειμένων – απαντήσεων.
- ✓ να επιλέξει κάποιους/-ες μαθητές/-ήτριες με εστίαση σε κάποιον ή κάποιους τομείς που θέλει να διερευνήσει· εν προκειμένω ως προς το επίπεδο οπτικού γραμματισμού μπορεί να διερευνήσει με τις συγκεκριμένες δραστηριότητες κατά πόσο οι μαθητές/-ήτριές του είναι σε θέση να παρατηρούν και να αξιοποιούν ερμηνευτικά τα παρακάτω στοιχεία της εικόνας-οπτικού αφηγήματος (βλ. Παράρτημα):
 - α) Ακολουθία/παράθεση εικόνων
 - β) Κατανόηση συμβολισμών
 - γ) Αντικείμενα/Σκιάσεις/Σχήματα
 - δ) Μέγεθος Αντικειμένων και Θέση
 - ε) Στάση σώματος και εκφράσεις προσώπου
 - στ) Λειτουργία χρώματος

Στο 1ο φύλλο εργασίας με ερώτηση συμπλήρωσης, ανοικτές ερωτήσεις και ερωτήσεις κλειστού τύπου διερευνάται ποιες λεπτομέρειες της εικόνας οι μαθητές και οι μαθήτριες αξιοποίησαν για να καταλήξουν στην ερμηνεία της εικόνας.

Η δομή του φύλλου εργασίας επιτρέπει στον/στην εκπαιδευτικό να εστιάσει στην απάντηση καθενός/-μιάς μαθητή/-ήτριας αλλά και να διαπιστώσει κατά πόσο οι ομάδες είναι σε θέση να συνθέτουν τις απόψεις των μελών τους.

Τέλος, με τις συγκεκριμένες ερωτήσεις σε όλες τις αναγνωστικές φάσεις ο/η εκπαιδευτικός είναι σε θέση να διαγνώσει κατά πόσο οι μαθητές ανταποκρίνονται σε ερωτήσεις κατανόησης α' και β' επιπέδου.

5.2.2 Αυτοαξιολόγηση

Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τους/τις μαθητές/-ήτριες να αυτοαξιολογηθούν ως προς την παρατηρητικότητα τους, τόσο κατά την παρατήρηση της εικόνας στην προαναγνωστική φάση όσο και στην αναγνωστική φάση απαντώντας σε δύο απλές ερωτήσεις:

α) Αξιοποίησα όλες τις λεπτομέρειες της εικόνας; Αν όχι, ποια στοιχεία παρέβλεψα;

.....
.....
.....

β) Εντόπισα όλα τα σημεία της είδησης που αντιστοιχίζονται με σημεία της εικόνας; Ποια σημεία μου διέφυγαν;

.....
.....
.....

5.2.3 Ετεροαξιολόγηση

Το φύλλο ετεροαξιολόγησης μπορεί να αξιοποιηθεί για την αξιολόγηση των σκίτσων της μιας ομάδας από τα μέλη μιας άλλης ομάδας σύμφωνα με τα παρακάτω κριτήρια:

	4	3	2	1
Είναι σαφές το σκίτσο ως προς το νοηματικό περιεχόμενο;				
Υπηρετεί τον στόχο;				
Αξιοποιεί οπτικά σύμβολα;				
Υπάρχει αλληλουχία μεταξύ των λεπτομερειών της εικόνας/μεταξύ των επιμέρους εικόνων;				
Είναι πρωτότυπο;				
Τεχνικά, είναι καλά παρουσιασμένο;				

4 (πολύ καλά) 3 (καλά) 2 (μέτρια) 1 (με πολλές ελλείψεις)

5.2.4 Συζήτηση

Μεταξύ των φάσεων (προαναγνωστικής, αναγνωστικής και μεταναγνωστικής) και στο τέλος της διδακτικής ενότητας έχει σημασία η συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης σχετικά με τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων σε κάθε φάση. Η συζήτηση, όχι με τη μορφή ερωταποκρίσεων, όπως τονίζεται και στο Α' τεύχος του Οδηγού, είναι καθοριστική για τη δημιουργία κατάλληλου κλίματος για τη μάθηση και την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών και μαθητριών· κατά τις συζητήσεις ακούγεται η «φωνή» των μαθητή/-ήτριας, με την οποία αποκρυσταλλώνονται, με ιδιαίτερο τρόπο κάθε φορά, αξίες, εμπειρίες, γνώσεις και ιδέες, που μεταξύ άλλων αποτελούν πολύτιμο μορφωτικής αξίας υλικό.

Στο συγκεκριμένο σενάριο οι ελεύθερες συζητήσεις σχετικά με τις θέσεις-κείμενα στα οποία καταλήγουν οι ομάδες βοηθούν τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες να ενισχύσουν σημεία των απόψεών τους, να τροποποιήσουν άλλα και να αναθεωρήσουν οι ίδιοι/ες αρχικές πεποιθήσεις ή στάσεις. Για παράδειγμα, σε μια συζήτηση τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων της μεταναγνωστικής φάσης μπορούν να δώσουν τροφή για πλούσιο προβληματισμό και ανταλλαγή απόψεων. Κάποιοι/ες μαθητές/-ήτριες ενδεχομένως να μετασχηματίσουν το σκίτσο με το μολύβι να «καρφώνει» αυτόν που το πυροβολεί. Τέτοιου είδους απαντήσεις μπορούν να δημιουργήσουν ενδιαφέροντα θέματα συζήτησης, όπως π.χ. «Στις σύγχρονες δημοκρατίες εκδικούμαστε;». Χωρίς συζητήσεις - διάλογο δεν μπορεί να υπηρετηθεί η κριτική διάσταση του γραμματισμού και η πνευματική ενηλικίωση των μαθητών/-τριών.

Η συζήτηση, πέραν της ανατροφοδοτικής της λειτουργίας για την πορεία της διδασκαλίας, ενέχει και τη δυνατότητα του «απρόοπτου» που μπορεί να ενισχύσει τη μαθησιακή διαδικασία. Μέσα από τη διαδικασία των συζητήσεων μπορεί να προκύψουν ιδέες, προτάσεις για ανάληψη δράσεων σε επίπεδο σχολικής μονάδας, ή και ευρύτερα, με μαθησιακό στόχο την αξιοποίηση δεξιοτήτων οπτικού γραμματισμού (αφίσες, σκίτσα, πολυμεσικά ψηφιακά κείμενα κ.ά.) και με σκοπό την ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας ενάντια στη μισαλλοδοξία και τον ρατσισμό.

5.3 Η συλλογή των αξιολογικών στοιχείων/τεκμηρίων και η καταγραφή τους σε εκθέσεις προόδου

Με βάση τις συγκεκριμένες διαδικασίες ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να συγκεντρώσει στοιχεία, που θα του επιτρέψουν να αξιολογήσει την κατανόηση των κειμένων και το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας. Η συλλογή αυτών των στοιχείων θα τον βοηθήσει για την ανατροφοδότηση αφενός του ίδιου, για τις αλλαγές, δηλαδή, στον σχεδιασμό της διδασκαλίας και των διδακτικών πρακτικών που υιοθετεί στην τάξη, και αφετέρου των ίδιων των μαθητών/-τριών, ώστε να συνειδητοποιήσουν όσα έχουν επιτύχει στην κατανόηση ενός οπτικού αφηγήματος, αλλά και να μπορέσουν να εστιάσουν τις προσπάθειές του στη βελτίωσή τους.

Στη συγκεκριμένη ενότητα, με βάση τον σχεδιασμό και τις μεθόδους που προτείνεται να αξιοποιηθούν, μπορούμε να συλλέξουμε στοιχεία κυρίως για τα κριτήρια που αφορούν στην κατανόηση α' και β' επιπέδου. Ιδιαίτερα, με τη συγκριτική εξέταση του οπτικού κειμένου με το άρθρο και τον μετασχηματισμό του οπτικού αφηγήματος στο σκίτσο δίνεται η δυνατότητα της αποτίμησης δεξιοτήτων β' επιπέδου που στη φάση της Γ' Γυμνασίου αποτελούν κύριο στόχο στο γλωσσικό μάθημα και κινητοποιούν το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών. Με τη δραστηριότητα παραγωγής οπτικού κειμένου ελέγχεται ο βαθμός συνειδητοποίησης βασικών στοιχείων του κώδικα των οπτικών κειμένων (βλ. Παράρτημα), παρά η ικανότητα αυτή καθ'αυτή της παραγωγής άρτιων οπτικών κειμένων. Η δραστηριότητα παραγωγής λόγου στοχεύει στη διερεύνηση του βαθμού κατανόησης των εικονιστικών κειμένων.

Από τα παραπάνω δεδομένα στα αντίστοιχα κριτήρια της έκθεσης προόδου μπορούν να προκύψουν περιγραφές, όπως:

- *«Ενώ αντιλαμβάνεται το νόημα των γλωσσικών κειμένων δεν έχει την ίδια ευχέρεια στην κατανόηση των εικονιστικών και πολυτροπικών κειμένων».*
- *«Κατανοεί σε βάθος τα κείμενα δεν είναι το ίδιο ικανός στον μετασχηματισμό των κειμένων, ώστε να ανταποκριθεί σε άλλο επικοινωνιακό πλαίσιο ή για την ανάληψη συγκεκριμένης δράσης».*
- *«Στις γραπτές δοκιμασίες δείχνει ότι κατανοεί σε βάθος τα κείμενα και ότι με τις εργασίες του συμβάλλει στο τελικό κείμενο της ομάδας, αλλά στη συζήτηση δεν είναι πρόθυμος να υποστηρίξει προφορικά τις απόψεις του».*

Ωστόσο, δεδομένα και για τα υπόλοιπα κριτήρια (βλ. κριτήρια στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας) επίσης είναι δυνατό να αντληθούν. Ας σημειωθεί εδώ, όμως, ότι σε κάθε διδακτικό σενάριο δεν τα αξιολογούμε όλα, αλλά εστιάζουμε σε συγκεκριμένους στόχους και ενδεχομένως σε συγκεκριμένους/ες μαθητές/-τριες και όχι στο σύνολο των μαθητών/-τριών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κριτήρια για την αποκωδικοποίηση των οπτικών κειμένων*

Κατανόηση τεχνικών μέσων			
Μέσο αποτύπωσης (μολύβι, μελάνι, ψηφιακά κ.λπ.)			
Γωνία λήψης της εικόνας: (από τα κάτω προς τα πάνω: υποταγή, από ψηλά: κυριαρχία κ.λπ.)			
Πλαίσιο / Εγγύτητα: Λήψη από κοντά ή μακριά, από τους ώμους και πάνω, από τη μέση και πάνω, όλο το σώμα			
Φωτισμός: υποφωτισμένα πρόσωπα: μελαγχολία-κατήφεια, Υψηλή φωτεινότητα: χαρά.			
Ακολουθία/παράθεση εικόνων			
Κατανόηση συμβολισμών			
Αντικείμενα/Σκιάσεις/Σχήματα			
Μέγεθος Αντικειμένων και Θέση			
Στάση σώματος και εκφράσεις προσώπου			
Λειτουργία χρώματος			
Κατανόηση γραπτού κώδικα			
Επικεφαλίδα / Τίτλος			
Φούσκες με κείμενα			

* Τα παραπάνω κριτήρια έχουν αποδοθεί στην ελληνική γλώσσα με ελάχιστες διαφοροποιήσεις από πίνακα κριτηρίων, όπως δημοσιεύεται στο http://www.myread.org/monitoring_codes.htm.

Πρακτικές ανάγνωσης ή ρόλοι	Τι ξέρουν και τι κάνουν οι «επαρκείς» αναγνώστες
<p>▪ Αποκωδικοποιητής (code breaker) Αναγνώριση του κώδικα και των τυπικών χαρακτηριστικών γραπτών, προφορικών και πολυτροπικών κειμένων</p>	<p>Αναγνωρίζει:</p> <ul style="list-style-type: none"> - τη σχέση μεταξύ του εκφωνούμενου λόγου και της γραπτής συμβολικής αναπαράστασής του - τη λεξικογραμματική μορφή των κειμένων - τα δομικά χαρακτηριστικά, τη συνοχή και τη συνεκτικότητα των κειμένων
<p>▪ Ο χρήστης του κειμένου (text user) Κατανόηση της προσθετικότητας σε κάθε κείμενο, γραπτό, προφορικό ή πολυτροπικό</p>	<p>Γνωρίζει ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - διαφορετικοί τύποι κειμένων έχουν διαφορετική πρόθεση - οι προθέσεις του δημιουργού διαφαίνονται στον τρόπο με τον οποίο δομείται και διαμορφώνεται το κείμενό του - αξιοποιεί αυτή τη γνώση στην πράξη (π.χ. στην κατανόηση, στην παραγωγή λόγου, στη δημιουργική γραφή, στον μετασχηματισμό των κειμένων)
<p>▪ Ο ερμηνευτής (text participant) Κατανόηση και ερμηνεία του γραπτού, προφορικού και πολυτροπικού κειμένου</p>	<p>Ερμηνεύει το κείμενο βασιζόμενος:</p> <ul style="list-style-type: none"> - σε δικές του εμπειρίες και προηγούμενες γνώσεις και - σε γνώσεις από παρεμφερή κείμενα
<p>▪ Ο αναλυτής ή αμφισβητίας (text analyst) Αναγνώριση του τρόπου με τον οποίο τα κείμενα τοποθετούν τον αναγνώστη, τον θεατή, τον ακροατή</p>	<p>Είναι σε θέση να αναγνωρίζει πώς:</p> <ul style="list-style-type: none"> - τα κείμενα δεν είναι πολιτικά και ιδεολογικά ουδέτερα, αλλά αναπαριστούν απόψεις, αξίες, στερεοτυπικές αντιλήψεις του συγγραφέα - οι πληροφορίες, οι ιδέες και η γλώσσα των κειμένων επηρεάζουν τις αντιλήψεις των αναγνωστών - τα κείμενα ενισχύουν ή αποδυναμώνουν κοινωνικές ομάδες ή κοινωνικές ταυτότητες

